

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Nezaměstnanost v okrese Ústí nad Orlicí zaviněná finanční krizí

Ondřej Hurt

Bakalářská práce

2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ondřej HURT**

Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**

Studijní obor: **Management podniku - Management malých a středních podniků**

Název tématu: **Nezaměstnanost v okrese Ústí nad Orlicí zaviněná finanční krizí.**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- Pojem nezaměstnanost
- Počátky současné finanční krize ve světě
- Příchod krize do ČR
- Zasažené podniky
- Návrh řešení vzniklé situace (například ve vybraných firmách)
- Návrh opatření do budoucna

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. **BUCHTOVÁ, Božena. Nezaměstnanost. 1. vyd. Praha: Grada, 2002. 236 s. ISBN 80-247-9006-8.**
2. **DVOŘÁK, Pavel. Veřejné finance, fiskální nerovnováha a finanční krize. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. 343 s. ISBN 978-80-7400-075-1.**
3. **FOSTER, John, MAGDOFF, Fred. Velká finanční krize. Praha: Grimumus, 2009. 160 s. ISBN 978-80-902831-1-4**
4. **MAREŠ, Petr. Nezaměstnanost jako sociální problém. 3. upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. 172 s. ISBN 80-86429-08-3.**

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Renáta Máchová, Ph.D.
Ústav systémového inženýrství a informatiky

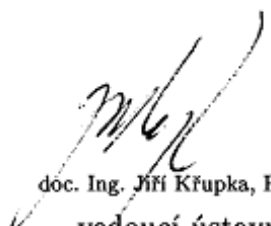
Datum zadání bakalářské práce: **5. října 2009**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2010**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jiří Křupka, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 5. října 2009

Prohlášení:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 20. 4. 2010

Ondřej Hurt

Poděkování:

Tímto bych chtěl poděkovat Ing. Renátě Máchové Ph.D. za její čas, doporučení, ochotu a odborné vedení mé bakalářské práce. A také bych chtěl poděkovat Úřadu práce v Ústí nad Orlicí a to především Ing. Jitce Blankové a Bc. Zdence Šimkové za jejich čas a spolupráci.

ANOTACE

Práce je zaměřena na vzrůstající nezaměstnanost, která je zapříčiněna finanční krizí z roku 2008. Zabývá se konkrétně okresem Ústí nad Orlicí a vývojem nezaměstnanosti v okrese. Dále je v práci ukázána finanční krize, její počátky ve světě a příchod do České republiky. Jsou ukázány vybrané zasažené podniky a vyhodnocena situace týkající se nezaměstnanosti. Pozornost je věnována činnosti Úřadu práce v Ústí nad Orlicí.

KLÍČOVÁ SLOVA

nezaměstnanost, finanční krize, Ústí nad Orlicí, průmysl, strojírenství

TITLE

Unemployment in the District of Ústí nad Orlicí Caused by the Financial Crisis

ANNOTATION

Work is focused on raising unemployment, which is caused by the financial crisis from 2008. Work particularly considers district of Ústí nad Orlicí and unemployment progress in district. In the following the financial crisis, its origins and coming to the Czech Republic are shown. Chosen affected enterprises are analyzed and unemployment situation is evaluated. Focus is on activity of Labor Office Ústí nad Orlicí.

KEY WORDS

unemployment, financial crisis, Ústí nad Orlicí, industry, engineering

OBSAH

Úvod	7
1 Pojem nezaměstnanost	8
1.1 Základní charakteristika nezaměstnanosti	8
1.2 Pojetí nezaměstnanosti	10
1.2.1 Nezaměstnanost jako ekonomický ukazatel	10
1.2.2 Nezaměstnanost jako sociální problém	15
1.3 Nezaměstnanost a okres Ústí nad Orlicí	16
2 Světová finanční krize	19
2.1 Počátky finanční krize	19
2.2 Příchod krize do České republiky	22
3 Zasažené podniky	24
3.1 Strojírenský průmysl	24
3.1.1 AVX Czech Republic	25
3.1.2 Brück AM	27
3.1.3 Iveco Czech Republic	28
3.1.4 Ostatní firmy	30
3.2 Ostatní průmysl	31
4 Řešení vzniklé situace	32
4.1 Aktivní politika zaměstnanosti	32
4.1.1 Rekvalifikace	33
4.1.2 Veřejně prospěšné práce	35
4.1.3 Společensky účelná pracovní místa	36
4.2 Nezaměstnanost z důvodů finanční krize	36
4.2.1 Opatření související s hospodářskou krizí	37
4.2.2 Projekt „Vzdělávejte se!“	37
4.3 Efektivnost jednotlivých nástrojů APZ	37
5 Opatření do budoucna	39
Závěr	41
Použitá literatura	
Seznam literatury	
Seznam zkratk	
Seznam tabulek	
Seznam obrázků	
Přílohy	

Úvod

Jako téma mé bakalářské práce jsem si zvolil problematiku nezaměstnanosti. Práce se bude konkrétně zabývat nezaměstnaností, která vzrostla jako důsledek světové finanční krize na podzim roku 2008. Rozbor se zaměří na domácí trh práce a to na okres Ústí nad Orlicí. Krize zasáhla téměř veškerá odvětví ekonomiky, ale jelikož je v okrese Ústí nad Orlicí velké množství podniků, jejichž činností je strojírenská výroba, zaměřím se ve své práci především na tyto subjekty.

Existuje několik hledisek, jak na nezaměstnanost nahlížet, proto bude ukázána jako ekonomický ukazatel, kde budou směrodatné číselné údaje, a poté na ní bude nahlíženo jako na sociální problém, bude tedy řešeno jaký dopad má nezaměstnanost na účastníky trhu práce. Budou představeny základní typy nezaměstnanosti, jejichž členění se určuje například na základě časového hlediska. Závěr úvodní kapitoly se bude soustředit na již zmíněný region a bude představen, co se týče trhu práce.

Světová finanční krize zapříčinila, že současný stav nejen české ale i světové ekonomiky se nachází v útlumu. Od vzniku krize uplynulo již několik měsíců, ta se ovšem rozrostla do globálních měřítek, čemuž bude úměrný i čas potřebný pro zmírnění či v lepším případě odstranění jejích důsledků. Stav špatné ekonomiky nejen u nás, ale i ve světě, je možno sledovat i teď po delší době.

Bude představeno několik podniků tohoto okresu a bude provedena podrobnější analýza ve spojitosti s nezaměstnaností a hospodařením. Rozbor bude zaměřen samostatně na převládající strojírenský průmysl, a poté na některé zbývající odvětví, které také vlna ekonomického úpadku zasáhla.

Cílem mé práce bude nejprve definovat nezaměstnanost, poté zhodnotit situaci na trhu práce v okrese Ústí nad Orlicí a poukázat na spojitost mezi krizí a následným vzrůstem nezaměstnanosti, dále na základě získaných informací poukázat na meziroční pokles výkonnosti jednotlivých podniků a s tím spojenou politiku zaměstnanosti a v samotném závěru nejprve představit a poté určit efektivnost jednotlivých nástrojů a navrhnout, na základě činnosti Úřadu práce v Ústí nad Orlicí, vhodné řešení a opatření v boji se zvyšující se nezaměstnaností.

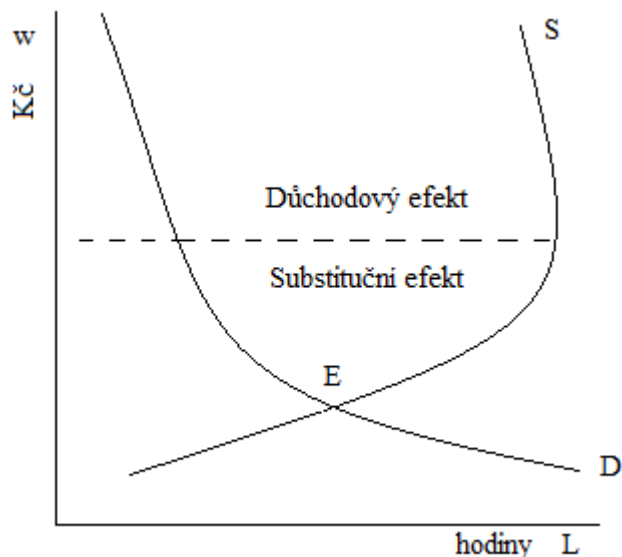
1 Pojem nezaměstnanost

Nezaměstnanost se vyskytuje v zemích, které fungují na principu tržní ekonomiky. Při pohledu zpět do historie do dob feudálního uspořádání, pojmy jako nedostatek práce nebo v našem případě nezaměstnanost byly termíny neznámé. Ani postupem času, kdy se začaly vyskytovat otrokářské formy, které naplňovaly potřebné pracovní pozice, nebylo možné se s lidmi, kteří by chtěli pracovat, ale nemohli, setkat. Dokonce ani v dobách centrálně řízené ekonomiky, se nedá hovořit o nezaměstnanosti. Práce byla jednoduše přidělena každému, kdo byl schopen danou práci vykonávat a to i za cenu tzv. přezaměstnanosti, kdy se na jednu pracovní pozici dosadilo více pracovníků. Pracovní síla se přerozdělovala pomocí mimotržních mechanismů. Můžeme tedy říci, že počátky pojmu nezaměstnanost jsou spojeny s nástupem tržní ekonomiky.[1], [2]

Důležitým milníkem byla průmyslová revoluce, často označována jako industrializace. Byl to postupný proces zavádění průmyslových podniků hlavně v Anglii v 18. století. Industrializace byla vyústěním velkého množství kapitálu, kterým disponovala šlechta, uvolněním pracovních míst, které bylo zapříčiněno zrušením nevolnictví, a v neposlední řadě technickým rozvojem. Od dob průmyslového rozmachu se pojem nezaměstnaný občan stále častěji objevoval v souvislosti s prací. Od přelomu 19. století se tržní ekonomiky vyvíjely až do dnešní podoby. V současné době je míra nezaměstnanosti nedílným ukazatelem fungující ekonomiky každého státu.[1]

1.1 Základní charakteristika nezaměstnanosti

Podle Mezinárodního Úřadu Práce (ILO) je nezaměstnaností rozuměno aktuální počet osob současně schopných práce, chtějících zaměstnání, ale i přes tuto snahu jsou v daný okamžik bez zaměstnání. Nezaměstnanost je stav trhu práce, kdy nabídka převyšuje poptávku. Trh práce je místo kde se jeho účastníci střetávají, je tvořen podniky a lidmi. Nabídka práce je zastoupena lidmi a poptávku práce tvoří podniky, které hledají, neboli poptávají pracovníky. Trh práce bude zobrazen na grafu, kde bude zobrazen střet nabídky a poptávky, a určujícími faktory budou množství práce a ohodnocení vykonané práce.[1]

Legenda k použitým symbolům:

w – ocenění práce (mzda)

L – množství práce

E – rovnováha na trhu práce

S – nabídka práce (lidé)

D – poptávka práce (firmy)

Obrázek 1: Graf trhu práce [1]

S rostoucím w klesá poptávka práce a zároveň roste nabídka. Jednoduše řečeno to znamená, že spousta lidí by rády pracovaly za vysoké mzdy, ale firmy jsou ochotny uvolnit minimum těchto pracovních pozic. U množství práce je situace následující, s rostoucím L klesá nabídka a zároveň roste poptávka. V praxi je to chápáno tak, že lidé by chtěli pracovat co nejméně hodin, ale naopak firmy by uvítaly pracovníky, kteří budou ochotni pojmout co největší množství práce (počet hodin).[1]

Na obrázku jsou zobrazeny dva efekty, se kterými se je možno na trhu práce setkat. Prvním z nich je důchodový efekt, který vymezuje stav, kdy je osoba, vzhledem k vzrůstající mzdě (w), ochotna odpracovat menší množství práce z důvodu získání volného času. Druhým je substituční efekt, kdy osoba uvažuje opačně a preferuje, opět vzhledem k vzrůstající mzdě, množství práce před volným časem.

1.2 Pojetí nezaměstnanosti

Je třeba si uvědomit, že nezaměstnanost není jen číselná hodnota jakožto makroekonomická veličina, ale že je i společenský a psychologický problém. Za údaji o počtu nezaměstnaných, které jsou uváděny za různá časová období, se skrývají lidé, kteří nejen že přispěli do statistik, ale dostali se i do mnohdy vážných sociálních problémů. Je tedy několik způsobů, jak je možno nezaměstnanost chápat. Bude definována nejprve jako ekonomický ukazatel, a poté jako sociální problém.

1.2.1 Nezaměstnanost jako ekonomický ukazatel

Podle Nováčka, V. (2003) se prostředí tržní ekonomiky na trhu práce vytváří určité napětí, které můžeme označit jako nezaměstnanost. Je to běžný jev a jeho rozsah se měří ukazatelem **míry nezaměstnanosti** u [3]:

$$u = \frac{U}{L} * 100\% \quad \text{kde} \quad L = E + U \quad (1)$$

Legenda k použitým symbolům:

u – míra nezaměstnanosti

U – nezaměstnaní, aktivně hledající práci, evidovaní na úřadech práce

L – ekonomicky aktivní obyvatelstvo

E – zaměstnaní

Zdroj: Nováček V., Makroekonomie I. [3]

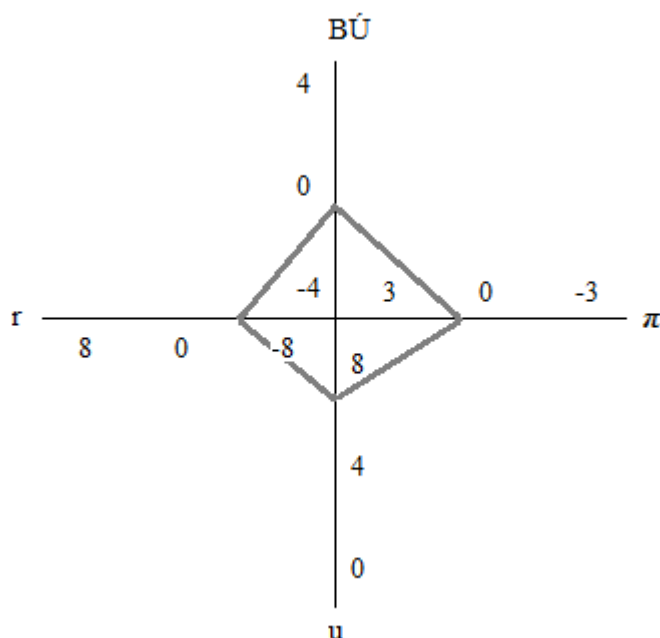
Obecná míra nezaměstnanosti v ČR ve **2. čtvrtletí za rok 2009** podle definice **ILO** dosáhla **6,4 %**, proti 2. čtvrtletí 2008 se zvýšila o 2,2 procentního bodu, což je od roku 1999 nejvyšší meziroční růst úrovně nezaměstnanosti. Odlišná metodika zjišťování použila pro svůj výpočet rozdíl mezi výší obecné míry nezaměstnanosti (ILO) a mírou registrované nezaměstnanosti MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí). Tendence vývoje obou měř byly podobné, míra registrované nezaměstnanosti **MPSV** dosáhla ve 2. čtvrtletí hodnoty **7,9 %**, tj. o 2,7 procentního bodu více než před rokem.[4]

Magický čtyřúhelník

Míra nezaměstnanosti je důležitým ukazatelem ekonomiky každého státu. V teorii slouží pro ilustraci o výkonnosti hospodářství tzv. magický čtyřúhelník. Ten sleduje závislosti mezi

čtyřmi významnými makroekonomickými veličinami. Jsou jimi nezaměstnanost, HDP, saldo obchodní bilance (zahraniční obchod) a inflace. Dosáhnout dobrých výsledků ve všech čtyřech bodech magického čtyřúhelníku současně není možné. Důvodem je systém ekonomiky a výběr jednotlivých veličin. Například pokud si daná země polepší ve dvou ukazatelích, ve zbylých dvou si pohorší.

Na obrázku 2 bude podrobněji představen magický čtyřúhelník a vztahy, které jsou na jeho grafu znázorněny.

Obrázek 2: Magický čtyřúhelník [5]

Legenda k použitým symbolům:

r – tempo růstu HDP

u – míra nezaměstnanosti

π – míra inflace

$B\acute{U}$ – podíl salda BÚ obchodní bilance na nominálním HDP

Údaje použité při tvorbě grafu (tabulka je součástí přílohy, Příloha 1):

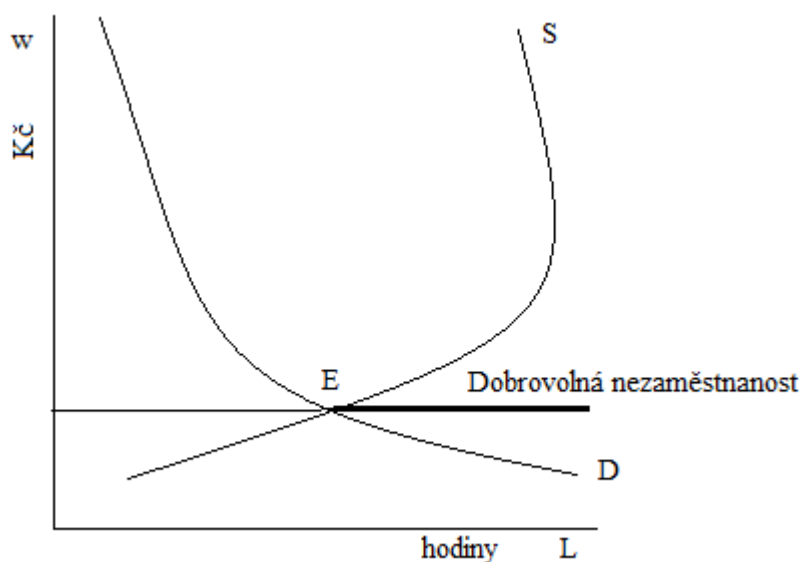
tempo růstu HDP	-4,2 %
míra nezaměstnanosti	6,7 %
míra inflace	1,0 %
podíl salda BÚ obchodní bilance na nominálním HDP	-1,0 %

Magický čtyřúhelník funguje následovně. Každá veličina je zastoupena indikátorem, který slouží pro její měření. Jednotlivé indikátory (ukazatelé) jsou zobrazeny na osách X a Y. Ukazatelé r a $B\acute{U}$ mají tu vlastnost, že čím vyšší je jejich hodnota, tím je ekonomika výkonnější, zatímco ukazatelé π a u mají vlastnost opačnou. Na základě této skutečnosti jsou zvoleny

hodnoty na osách a výsledkem tohoto grafu by měl být čtverec s co největším obsahem, který by nás informoval o kvalitě analyzované ekonomiky. V tomto případě jsou použity hodnoty pro ČR. Vzhledem k současné ekonomické situaci se hospodářství naší země nenachází tam, kde bychom si přáli. Nicméně tento jev je možno vyčíst z obrázku 2.

Dobrovolná nezaměstnanost

Dobrovolná nezaměstnanost znamená, že je upřednostněn volný čas před konáním práce. Dobrovolně nezaměstnaní mohou mít nabídky pracovních příležitostí, ale aktivně hledají jiné, např. lépe placené místo, práci ve svém blízkém okolí, atd. Pokud by trh práce byl dokonale konkurenční, pak by utváření rovnováhy dospělo k řešení, kdy nezaměstnanost by byla pouze dobrovolná, neboť rovnováha trhu (vyrovnání nabídky a poptávky) nastává v situaci, kdy je část ekonomicky aktivního obyvatelstva nezaměstnaná. Dobrovolnou nezaměstnanost lze sledovat na obrázku 3.[1], [3]

Legenda k použitým symbolům:

viz Obrázek 1

Obrázek 3: Dobrovolná nezaměstnanost [1]

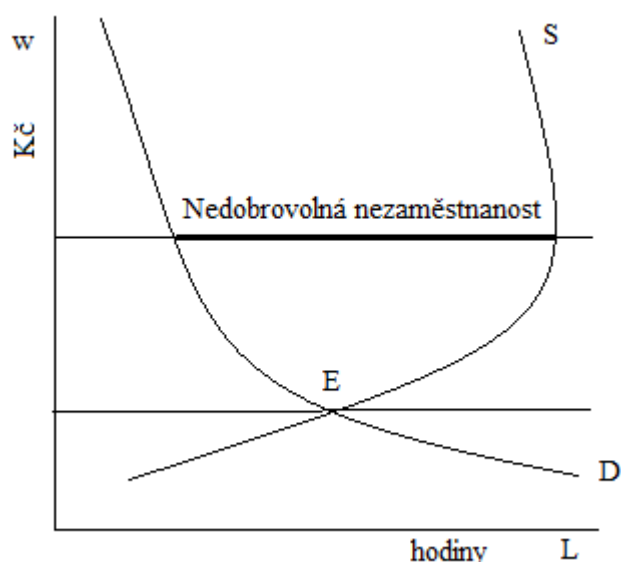
Teorie dobrovolné nezaměstnanosti spadá do neoklasické ekonomie a vychází z následujících bodů [1]:

- základní chápání nabídky práce a poptávky po práci,
- subjekt nabízející práci je v pozici volby mezi vynakládáním práce a volným časem,

- na rozhodování subjektů má vliv reálná mzdová sazba (existence pružných mezd).

Nedobrovolná nezaměstnanost

Byla zavedena vydáním Keynesovy *Obecné teorie zaměstnanosti, úroku a peněz* (1936). Je založena na existenci nepružných mezd a na trhu práce dochází k nerovnováжному stavu mezi nabídkou a poptávkou. Pracovní síly jsou ochotny pracovat a zaměstnání hledají, ale nemohou jej najít ani při nižší mzdové sazbě. Dochází tedy k ekonomické poruše v podobě příliš vysoké mzdové sazby. Tento stav, který je zobrazen na obrázku 4, je označován jako nedobrovolná nezaměstnanost.[1]

Legenda k použitým symbolům:

viz Obrázek 1

Obrázek 4: Nedobrovolná nezaměstnanost [1]

Přirozená míra nezaměstnanosti

„Přirozená míra nezaměstnanosti je nejnižší dlouhodobě udržitelná míra nezaměstnanosti odpovídající potenciálnímu produktu. Její výše je pro každou ekonomiku jiná a nelze ani říci, že by tato míra byla žádoucí - je prostě přirozená. V přirozené míře tedy není zahrnuta cyklická nezaměstnanost. Míra nezaměstnanosti v ekonomice kolísá okolo přirozené míry nezaměstnanosti díky hospodářským cyklům (v recesi je míra nezaměstnanosti vyšší, než je přirozená míra nezaměstnanosti)“.[2]

Jinými slovy je to taková nezaměstnanost, při které je na trhu práce vyrovnána poptávka firem po práci a nabídka práce, za předpokladu, že se v ekonomice vyrábí potencionální produkt. Výpočet přirozené míry nezaměstnanost je následující: [6]

$$u_n = \frac{s}{s + \mu} * 100 \quad (2)$$

Legenda k použitým symbolům:

u_n – přirozená míra nezaměstnanosti

s – míra ztráty pracovních příležitostí

μ – míra nových pracovních příležitostí

Druhy nezaměstnanosti

„Vychází se z neoklasické ekonomie, která analyzovala trh práce a snažila se zjistit příčiny vzniku nezaměstnanosti. Předpokladem pro zavedení a vymezení jednotlivých druhů práce je dlouhé období a s tím související pružné mzdy. Za uvedených předpokladů sice fungoval tržní přizpůsobovací mechanismus, ale nevylučoval, že na trhu mohou existovat ti, jejichž pozice není dobrovolnou nezaměstnaností vysvětlena.“[1]

Frikční nezaměstnanost

„Lidé někdy opouštějí své zaměstnání, aby si našli jiné místo, které jim bude z různých důvodů lépe vyhovovat. Jindy si hledají místo, protože byli propuštěni, neboť firmy neustále zanikají a vznikají, dochází v nich k technologickým a organizačním změnám. Také absolventi škol se snaží najít si své první zaměstnání. Ale nalezení nového vhodného zaměstnání vyžaduje určitý čas a po tuto dobu jsou tyto lidé nezaměstnanými. Pravděpodobně jimi nebudou dlouho, neboť v této situaci je volných míst dostatek. Nezaměstnanosti, vznikající z těchto důvodů a za těchto okolností, nazýváme frikční nezaměstnanost. Je to dočasná nezaměstnanost, která je spojena se vstupem na trh práce a výstupem z něho, neboli normálním obratem pracovní síly. Tato nezaměstnanost je v podstatě nevyhnutelná. Její odstranění by bylo možné jen tak, že by každý uchazeč o zaměstnání byl přinucen přijmout první nabízené místo. Určitá frikční nezaměstnanost je i žádoucí, protože to, že si lidé najdou zaměstnání, ve kterém budou spokojeni, zvýší jejich produktivitu a tím i produktivitu celé ekonomiky.“[7]

Strukturální nezaměstnanost

„Strukturální změny, kterými ekonomika prochází, vyžadují přizpůsobení na straně zdrojů. Ke strukturální nezaměstnanosti dochází tehdy, jestliže toto přizpůsobení není dostatečně rychlé a vede tak k nezaměstnanosti v některých odvětvích, povoláních nebo oblastech, ve kterých se poptávka po práci snižuje rychleji než její nabídka. Strukturální změny mohou připravit o místo některé pracovníky, jak tomu bylo například při útlumu těžby uhlí a omezení hutní výroby na Ostravsku v 90. letech minulého století. Horníci a hutníci na Ostravsku byli nezaměstnaní, přičemž v jiných částech republiky a jiných oborech byla volná místa, avšak schopnosti a regionální umístění propuštěných horníků a hutníků neodpovídaly těmto volným místům. Toto je příklad strukturální nezaměstnanosti, která vzniká, když schopnosti lidí nebo jejich lokalizace nejsou v souladu s volnými místy.“[7]

Cyklická nezaměstnanost

„Nezaměstnanost vyplývající z všeobecné recese hospodářství je nazývána cyklická nezaměstnanost, protože je spojena s klesající fází hospodářského cyklu. V průběhu recese je celková poptávka v ekonomice nedostatečná, a tím je i poptávka po práci nízká. Proto bývá tento typ nezaměstnanosti nazýván také nezaměstnaností z nedostatečné poptávky. V této situaci je počet lidí hledajících práci, vyšší, než počet volných míst. Snížení tohoto typu nezaměstnanosti je jedním z hlavních cílů makroekonomické politiky.“[7]

Mezi další typy nezaměstnanosti můžeme zahrnout například *sezónní nezaměstnanost*, která je zapříčiněna střídáním jednotlivých ročních období. Jako příklad si můžeme uvést práci plavčíka, který bude mít v zimních obdobích spíše volný čas, nežli pracovní vypětí.

Nezaměstnanost, která je předmětem této práce, je cyklická. Jedná se tedy o pokles ekonomiky, který zapříčinil následné propouštění v podnicích.

1.2.2 Nezaměstnanost jako sociální problém

V současném moderním světě je postavení jedince určováno především prací, díky které je jedinec schopen začlenit se do kolektivu. Ovšem práce je především zdrojem peněz, jedná se tedy o výdělečnou práci. Tato podstata práce je pro většinu lidí tou nejdůležitější věcí. To je důvodem, proč je nezaměstnanost jedním z nejdůležitějších problémů společnosti.[1]

Člověk může ve své práci realizovat svůj potenciál, postupovat v pomyslném žebříčku sociálního a pracovního zařazení. Práce je také místem, kde jedinec navazuje kontakty a stává členem vytvořené komunity.[1]

Ztráta zaměstnání je pro převážnou většinu lidí, nepříjemnou životní zkušeností, mnohdy i traumatizující. I přesto, že žijeme v demokratickém světě, kde je jedinec díky nastavenému systému podpory nezaměstnaných schopen živobytí, je ztráta práce velkým negativním zásahem do života každého z nás. Ovšem ne každý nahlíží na práci jako na povinnost zajišťující peníze potřebné k životu. Z tohoto důvodu lze práci rozdělit na tu, která jedince baví a na tu, která jedince nebaví nebo nenaplnuje. Bohužel skutečnou hodnotu práce většina lidí zjistí až poté, co ji ztratí.[1]

„Lidé bez práce mohou mít pocit, že nikam nepatří. Jsou vyvrženi na okraj společnosti mezi ostatní ztroskotance, které nikdo nepotřebuje. Jako občané nemají v mnoha případech všechna práva. Z tohoto důvodu byl zaveden tzv. **psychologický intervenční program pro nezaměstnané**, jehož cílem je redukce stresu nezaměstnaného, podnětění jeho aktivity k větší flexibilitě, k získání sebejistoty, k osvojení si potřebných sociálních dovedností. Například jde o dovednost hledat novou práci, o schopnost představit se a nabídnout se na trhu práce. Jde také o problém, co dělat, je-li žádost zaměstnání odmítnuta, o problém, jak a jakým konkrétním způsobem řešit aktuální i dlouhodobou ztrátu práce. Obsahuje následující pokyny: [1]

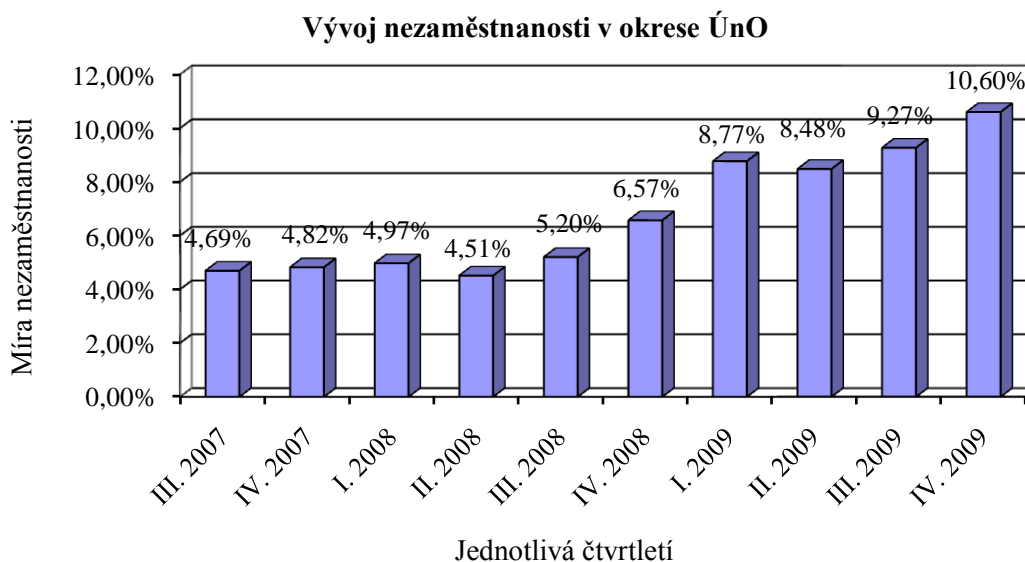
- neztrácet naději a nepodléhat tlaku nepříznivé situace,
- naplánovat si pravidelné denní aktivity,
- využít čas k možnosti zhodnocení dosavadních životních a pracovních zkušeností,
- rozšířit si právní vědomí a dobře znát práva a povinnosti nezaměstnaného,
- neuzavírat se do sebe, ale sledovat dění kolem sebe, udržovat neustálý kontakt s trhem práce a s širším sociálním okolím,
- na přechodnou dobu si najít práci i méně placenou,
- promyslet si úspornou životní strategii,
- důsledně pečovat o své zdraví.

Uplatnění člověka na trhu práce, je především dáno jeho předpoklady a určitými vlastnostmi jako jsou například věk, pohlaví, národnost apod. Tyto předpoklady určují skupiny lidí, které mají větší předpoklad k tomu být trvale nezaměstnaní. Tito lidé mají spíše šanci nalézt práci, která je méně placena. Proto je zejména na tyto skupiny lidí zaměřena politika nezaměstnanosti každé země.[1]

1.3 Nezaměstnanost a okres Ústí nad Orlicí

V této kapitole bude blíže představen trh práce a s ním spojená nezaměstnanost v regionu Ústeckoorlicko. V době před finanční krizí patřil okres Ústí nad Orlicí z hlediska procentuální

míry nezaměstnanosti na druhé místo hned za Pardubicko. Na následujícím obrázku 5 si ukážeme vývoj nezaměstnanosti v okrese.

Obrázek 5: Vývoj nezaměstnanosti v okrese ÚO [8]

Legenda k obrázku 5:

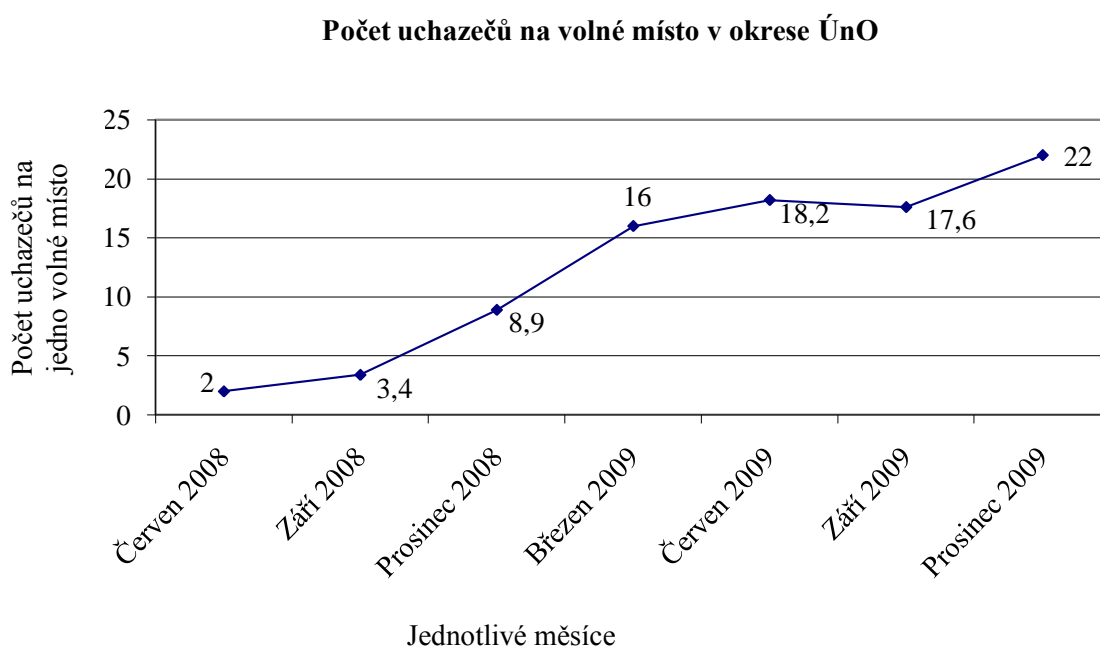
I. – 1. čtvrtletí; II. – 2. čtvrtletí; III. – 3. čtvrtletí; IV. – 4. čtvrtletí

S příchodem krize – období III. 2008 až IV. 2008 - ovšem lze sledovat, jak se míra nezaměstnanosti prudce zvyšovala, poslední údaj činí 10,6 % za poslední čtvrtletí roku 2009. Současná situace je ovšem ještě horší, kdy míra nezaměstnanosti v únoru 2010 stagnovala na hodnotě 11,4 %. Pro více než 8000 nezaměstnaných lidí bylo jen 328 volných míst. Bez práce bylo celkem 8370 lidí. Nejvíce nezaměstnaných bylo na Králicku a Českotřebovsku, kde bylo bez práce dokonce kolem 13 % lidí. V evidenci úřadu práce byli v únoru 2010 nejpočetněji zastoupeni nekvalifikovaní pracovníci, prodavači a sekretářky. Více než osmi tisícům uchazečů o práci mohl Úřad práce nabídnout přibližně 300 volných pracovních míst.[9]

Zajímavé je také to, že i přesto, že se opatření v podobě propouštění dotkly z větší části strojírenského průmyslu, v současné době, několik měsíců po vlně propouštění, která nastala v první polovině roku 2009, jsou právě tyto technické obory jako například obráběč kovů, strojní mechanik, zámečnick, mechanik, opravář a další, velmi žádané na trhu práce. Většina firem zřejmě nesprávně zvolila systém propouštění, když je možné sledovat jev, kdy nejprve propustí pracovníky určitého oboru, a o několik měsíců později se tyto pracovní pozice snaží opět obsadit. Bohužel těchto pracovníků je nejen v okrese Ústecko, ale i v Pardubickém kraji nedostatek.[9]

Ve Východních Čechách je vysoká nezaměstnanost, která stoupla nejen kvůli finanční krizi, ale je také z části nezaměstnaností sezónní. S nástupem roku 2010 stále pokračují restrukturalizace několika firem a další opatření spojená s ekonomickým úpadkem. To je jeden z hlavních důvodů stále pokračujících vln propouštění.[10]

Rozdíl mezi počtem nezaměstnaných a osob a na ně připadajícími volnými místy se stále zvětšuje. Tento rozdíl lze vidět na vzájemném poměru těchto dvou hodnot. S příchodem krize na konci roku 2008 lze na obrázku 6 sledovat velký skok v tomto poměru. Obrázek 6 sleduje vývoj od června 2008 až do prosince 2009, kdy je hodnota uchazečů o práci připadající na jedno volné místo velmi vysoká.

Obrázek 6: Počet uchazečů na volné místo v okrese ÚnO [8]

Podle statistických tabulek dostupných na portálu MPSV (2010) je v současné době okres Ústí nad Orlicí, co se týče míry nezaměstnanosti, na druhém místě s 11,4 %, Pardubicko se může za únor 2010 pochlubit mírou nezaměstnanosti 7,58 %. Takto nízké číslo je samozřejmě dáno pracovními možnostmi, kterými krajské město disponuje. V okrese Chrudim byla naměřena za měsíc únor hodnota 11,89 %. Nejhorší situace ze všech okresů v Pardubickém kraji panuje na Svitavsku, kde je v současné době nezaměstnanost 13,74 %.[8]

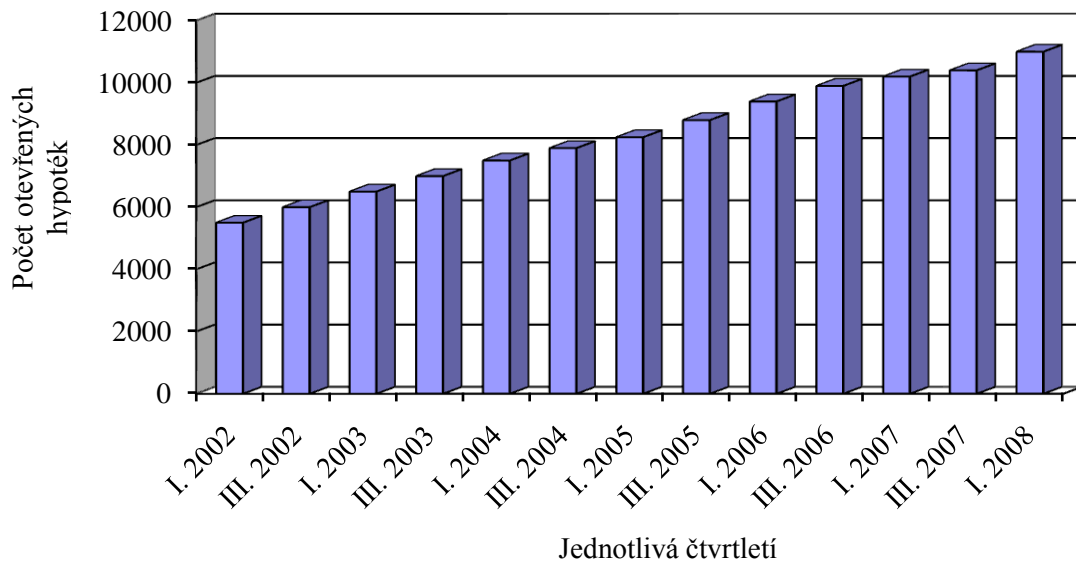
2 Světová finanční krize

Následující kapitola bude zaměřena na ekonomiku celého světa a přiblíží jev, který již několik měsíců hýbe s ekonomikou všech zemí. Celý svět v současné době zápasí s následky, které přinesla finanční krize. Vykrytalizovala v roce 2008 jako důsledkem americké hypoteční krize. První příznaky bylo možné pozorovat v září v roce 2008, kdy burzy na celém světě postihl velký propad. Například pražská burza se začátkem září roku 2008 dostala na tak nízkou úroveň, kterou naposledy zaznamenala před více než dvěma lety. Burza v New Yorku, zažila také propad, který by se dal srovnat s 11. zářím 2001. Nejhorší událostí byl pro Spojené státy americké a jejich finanční trh pozdější bankrot největší spořitelny ve státech Washington Mutual. Na přelomu září a října 2008 se krize pomalu přesunula i do Evropy. Britská vláda znárodnila hypoteční banku B&B, vlády Beneluxu podaly pomocnou ruku ústavu Fortis, samozřejmě problémy postihly i jiné evropské státy. Takto bychom mohli rychle charakterizovat počáteční průběh a vznik krize samotné, co ovšem tomuto nepříjemnému ekonomickému řetězci předcházelo, se dozvíme v následující kapitole.[11]

2.1 Počátky finanční krize

V roce 2001 přistoupila vláda Spojených států amerických k rapidnímu a rychlému snižování úrokových sazeb. Pro představu vláda od roku 2006 snížila Celostátní diskontní sazbu (Federal Discount Rate), která v té době činila 0,0625, až na hodnotu 0,0050, která vešla v platnost v prosinci 2008. Kromě nastartování spotřeby vedlo toto snižování úrokových sazeb i k rapidnímu poklesu cen hypoték, což vedlo k nárůstu počtu otevřených hypoték, jak ukazuje následující graf.[11]

Nárůst počtu otevřených hypoték v USA

Obrázek 7: Nárůst počtu otevřených hypoték v USA [12]

Velký vliv na počet otevřených hypoték měly tzv. subprime hypotéky¹, zde se jedná o úvěry na sekundárním trhu, tzn. již jednou uzavřené úvěry, které byly znovu prodány za nízké ceny nebankovním společností.[11]

Bankovní instituce, které byly vlastníky velkého množství těchto úvěrů, je prodávaly dále, i přesto, že si byly vědomy jejich rizikového charakteru. Jejich počínání se označuje jako morální hazard². Morální hazard je definován jako činnost jednoho ekonomického subjektu (informovaného), který při maximalizaci svého užitku snižuje užitek ostatních (neinformovaných) účastníků tržní transakce. Ve skutečnosti šlo o to, že banky podepisovaly s klienty hypotéky, i přesto že existovala vysoká pravděpodobnost nesplacení, a zároveň na částku, která byla vyšší než samotná hodnota nemovitosti. I když v tomto případě je třeba uvést, že bankovní domy mohly být ovlivněny tím, že podcenili riziko, jelikož v té době panovala ve Spojených státech ekonomická situace, na základě které se předpokládal růst cen nemovitostí.[11]

Předpoklad byl správný, a ceny nemovitostí rostly od roku 2001, to ovlivnilo snížení úrokových sazeb. Tato skutečnost přiměla společnost k tomu, aby méně šetřila a spořila, a více utrácela a žila tzv. na dluh.

¹ Definice podle WWW: <www.business.center.cz>

² Definice podle WWW: <www.business.center.cz>

Základní důvody k nákupu nemovitosti byly dva: [11]

- nízké ceny hypoték lákaly k nákupu nemovitosti za účelem bydlení,
- iluze trvalého růstu cen nemovitostí lákaly k nákupu nemovitosti jako alternativní investice, která vykompenzuje snížení zhodnocení peněz uložených u bank v důsledku poklesu úrokových sazeb.

Situace se dostala do stavu, kdy vznikla možnost získat hypotéku s hodnotou převyšující hodnotu nemovitosti. Například cena hypotéky byla 4 000 000 Kč, přičemž skutečná cena nemovitosti byla 3 000 000 Kč. Toto byla samozřejmě jasná možnost, jak získat velké množství peněz a následný řetězec prodávání a nakupování pochybných hypoték, který směřoval ke špatnému konci. Riziko v rozdílnosti hodnot bylo jasné a bylo přesunuto na banku, která poskytla hypotéku, nebo banka byla schopna toto riziko v podobě úvěru posunout dále na jiné instituce. A přesně to banky ve Spojených státech dělaly. Převážná většina bank využila sekuritizace¹ a z hypoték vytvořila tzv. SIV (Structured Investment Vehicle) cenné papíry. Banky z nich vytvářely balíčky, tzv. tranše². Výhodou transformace hypoték na cenné papíry je možnost prodeje těchto balíčků na sekundárních trzích. Banky tím získaly dostatek peněz k udržení dobré finanční výkonnosti. Ovšem nevýhodou těchto hypoték zakomponovaných v balíčcích je jejich vypovídající schopnost, nebo spíše neschopnost, co se týče informací. Tyto tranše balíčky obsahují takové množství hypoték, že z nich nelze vyčíst jejich kvalitu a s tím související užitečnost a životnost na trhu. Toto bylo impulsem pro vstup ratingových agentur, které měly za úkol co nejpřesněji ohodnotit jednotlivé tranše. Bohužel tyto agentury selhaly, což bylo dalším negativním počinem, který přispěl ke schylující se krizi.[11]

„Ratingové agentury nadhodnocovaly tranše subprime hypoték na základě několika předpokladů:“[11]

- iluze neustále rostoucího trhu nemovitostí,
- oceňování zcela nových finančních instrumentů (SIV) na základě starých principů,
- ratingové agentury jsou placeny právě těmi bankami, jež si nechaly udělat na jednotlivé tranše rating.

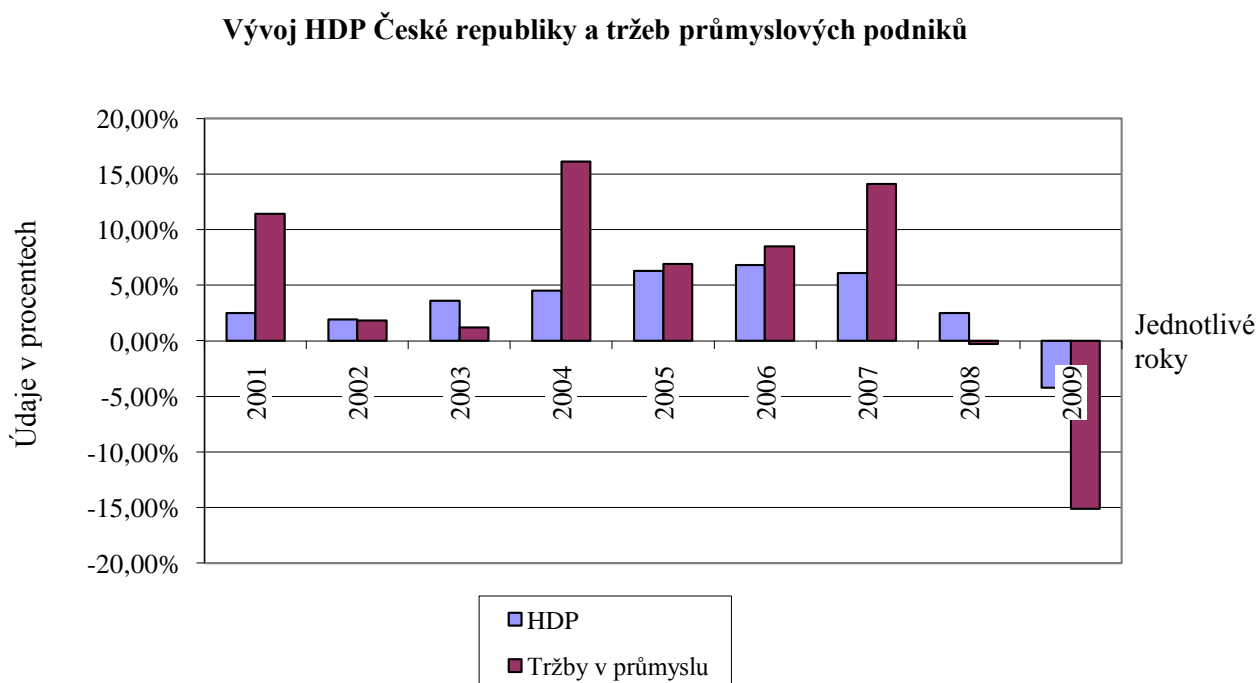
¹ Definice podle portálu www.business.center.cz uvádí, že sekuritizace je transformace (zejména pohledávek) na cenné papíry.

² Definice podle www.business.center.cz uvádí, že tranše je samostatně uvolněná část emise cenných papírů.

Jak je již uvedeno na začátku této kapitoly, procesu přesunutí rizika z bankovních institucí na ostatní subjekty nic nebránilo. Už neplatilo pravidlo o samoregulaci trhu, kdy mají bankovní instituce hlavní moc.[11]

2.2 Příklad krize do České republiky

Portál www.protikrizi.cz uvádí, že vzhledem k tomu, že se Česká republika nachází v centru Evropy, jakožto jednoho z nejdůležitějších ekonomických celků, byl příchod finanční krize neodvratný i přesto, že to na domácí scéně zpočátku vypadalo, že se krize České republice vyhne. Ekonomika má v současné době stále klesající tendenci, což má samozřejmě své následky. Firmy jsou nuceny omezovat svou výrobu a hromadně propouštět ať už se jedná o jakékoli odvětví průmyslu. Na obrázku 8 si je možno prohlédnout HDP České republiky společně s meziročním nárůstem tržeb firem pohybujících se v průmyslu. Pokles s rokem 2008 je více než zřejmý.[13]

Obrázek 8: Vývoj HDP České republiky a tržeb průmyslových podniků [5]

S koncem roku 2008 bylo možné pozorovat první příznaky dopadů finanční krize na Českou republiku. Podniky pohybující se zejména v automobilovém průmyslu byly nuceny omezit svou výrobu a hromadně propouštět. Jednalo se ovšem o celý trh, ať už o chemický nebo

textilní průmysl. Nezaměstnanost prudce stoupala a udržet si stávající zaměstnání bylo obzvláště v některých firmách vzácným jevem. Krize měla samozřejmě dopady i v jiných oblastech ekonomiky než jen na trhu práce. Například na trhu nemovitostí bylo a je možné sledovat pokles cen bytů. V případě automobilového průmyslu, i zde byly automobilky nuceny zlevnit ceny automobilů, aby si udržely své místo na trhu. Jednoduše řečeno lidé i firmy měli tendenci šetřit, jelikož to je v době krize přirozené.

Zajímavostí je to, že podle záznamů ČNB je možno vypozařovat, že v době, kdy bylo více než jasné, že krize Českou republiku zasáhla, a to sice koncem února 2009, se kurz české koruny jak vůči euru, tak i americkému dolaru, dostal na své dlouhodobé maximum. Kurz CZK/EUR měl hodnotu okolo 29 Kč a kurz CZK/USD lehce převyšoval 23 Kč.[14]

3 Zasažené podniky

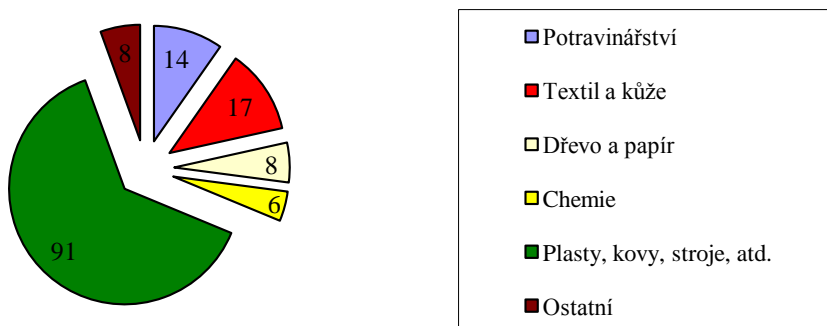
Následující kapitola se bude zabývat vlivem finanční krize na podniky působící v okrese Ústí nad Orlicí. Kapitola bude zaměřena na strojírenský průmysl, který je v okrese hojně zastoupen několika firmami. Činnost těchto firem je z větší části spojena s automobilovým odvětvím. Tato část ekonomiky byla krizí zasažena nejen v České republice, ale i ve světě. Jelikož je český trh v tomto průmyslovém odvětví otevřený, co se týče zahraničního obchodu, byl negativní vliv o to větší. Ovšem pozornost bude zaměřena i na jiná odvětví. Z ostatních bude například uvedena firma z textilního průmyslu.

3.1 Strojírenský průmysl

V regionu je možno nalézt hned desítky firem, které zaměřují svou výrobu k automobilovému průmyslu. Zabývají se výrobou doplňků používaných při výrobě automobilů, kovoobráběcí výrobou, výrobou plastových součástek, čidel do airbagů a spoustou jiných činností, které směřují ať už přímo nebo nepřímo k automobilovému průmyslu.

Strojírnoství, které přímo spadá pod zpracovatelský průmysl, je velmi hojně zastoupeno podniky i v celém Pardubickém kraji. Podle statistik ČSÚ je možno vytvořit graf, na kterém lze sledovat hojnost podniků figurujících ve strojírenství. Za rok 2008 ČSÚ evidoval v Pardubickém kraji celkem 150 firem, jejichž počet zaměstnanců převyšoval hodnotu 100. Z toho se 144 firem pohybovalo ve zpracovatelském průmyslu. Podrobnější rozdělení bude obsahovat obrázek 9.[15]

Podniky podle zaměření v Pardubickém kraji za rok 2008

Obrázek 9: Podniky podle zaměření v Pardubickém kraji za rok 2008 [15]

(tabulka je součástí přílohy, Příloha 2)

Z obrázku je patrné, že obory spojené se strojírenstvím nebo přímo s automobilovým průmyslem, jako jsou zpracování a výroba plastů, kovů, výroba strojů apod. jsou v Pardubickém kraji zastoupeny nejpočetněji.

Jako ukázkové subjekty byly vybrány firma AVX Czech Republic, s.r.o., firma Brück AM, s.r.o. a firma Iveco Czech Republic, a.s. Všechny tyto firmy působí v regionu Ústeckoorlicko a u všech firem byl v době krize znatelný hospodářský útlum. Budou tedy vhodnými subjekty pro zhodnocení hospodaření a v první řadě pro analýzu vztahu firem s problematikou nezaměstnanosti.

Důležitou skutečností je fakt, že ani jedna z uvedených firem, nebyla ochotna poskytnout podrobnější informace týkající se problematiky propouštění. Proto jsou následující tvrzení, analýzy a statistiky vyhotoveny za pomoci portálu MPSV, konkrétně Úřadu Práce v Ústí nad Orlicí, a výročních zpráv, které dávají firmy k dispozici.

Neochota firem je ovšem pochopitelná. Nezaměstnanost je natolik choulostivé téma, že poskytnutí jakýchkoli informací spojených s touto problematikou je výjimečné. Dokonce i Úřady práce se velmi často setkávají s negativními odezvami a to i přesto, že firmy jsou ze zákona povinny poskytovat tyto informace pro účely statistik a analýz, které jednotlivé Úřady práce vyhotovují.

3.1.1 AVX Czech Republic

„Společnost AVX působí v České republice od roku 1992. Jak napovídá název firmy, AVX je mezinárodní společnost. Rozbor se bude věnovat závodu v Lanškrouně. Závod v Lanškrouně se zabývá výrobou tantalových a niobových čipových kondenzátorů. Přímou v Lanškrouně působí týmy mezinárodního marketingu, IT, plánování výroby, vývoje výrobků a výrobních procesů a zákaznického servisu pro celý svět.“[16]

Podle Výroční zprávy společnosti AVX (2009), jsou hlavním předmětem podnikání činnosti jako výroba elektronických součástek, výroba, instalace a opravy elektrických strojů a přístrojů, výroba tlakového vzduchu a poradenství v oblasti elektroniky.[17]

Hospodaření firmy

Výroční zpráva společnosti AVX (2009) potvrzuje skutečnost, že v roce 2009 pokračoval nepříznivý vývoj ekonomik po celém světě a zvláště se dotkl automobilového průmyslu. Ten v této společnosti tvoří asi 12 % zaměření na výrobky. Významný byl pokles poptávky po výrobcích firmy, který zapříčinil logicky pokles cen. Tento nepříznivý vývoj měl pro závod firmy

AVX v Lanškrouně ovšem i přínos. Společnost byla donucena během roku 2009 k uzavření několika závodů v cizině a k restrukturalizaci a tyto kompetence a výrobní programy byly přesunuty nově do Lanškrouna.[17]

Pro samotnou analýzu hospodaření bude sledován ukazatel, který má největší vypovídající schopnost, a to výsledek hospodaření. Jelikož data, která jsou k dispozici, pochází z výročních zpráv společnosti, je zde možnost podrobit hospodářskou situaci firem hlubší analýze. Ovšem tématem práce je nezaměstnanost a proto bude zaměření pouze na výsledek hospodaření a v další části na samotnou zaměstnaneckou situaci.

Podle Výroční zprávy společnosti AVX (2009) firma jako celek dosáhla v roce 2008 výnosů ve výši 5,5 mld. Kč. Hlavní podíl na těchto výnosech měla činnost prodeje vlastních výrobků a služeb, která činila 4,6 mld. Kč. Ovšem v roce 2009, v důsledku ekonomické recese byly výnosy firmy o 1,1 mld. Kč nižší a to ve výši 4,4 mld. Kč. Činnost prodeje vlastních výrobků a služeb byla opět hlavním přínosem a výše činila 3,7 mld. Kč. Co se týká samotného výsledku hospodaření i zde byl dopad recese zřejmý. Za rok 2008 společnost AVX vykázala zisk 300 milionů Kč, ovšem následující rok dosáhla zisku 205 milionů Kč.[17]

V následující tabulce lze sledovat jednotlivé výše výsledků hospodaření za roky minulé. Opět je možno zaznamenat s rokem 2009 jasný pokles. Nižší zisky v minulých letech jsou způsobeny velikostí firmy, která v letech minulých nepůsobila na takovém množství trhů, jako působí v současné době. S roky 2007 a 2008 se společnost rozvíjela a v současné době nadále rozvíjí i přes nepříznivou celosvětovou ekonomickou situaci.

Tabulka 1: Výsledky hospodaření společnosti AVX [17], [18]

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
VH (mil. Kč)	116	106	163	300	205

Z předchozího přehledu hospodaření společnosti AVX je možné vyčíst, že finanční krize měla na výsledek hospodaření velký vliv. I přesto, že je výroba závodu zaměřena na automobilový průmysl pouze z 12 %, neznamená to, že ostatní činnosti firmy nebyly krizí ovlivněny. Jak je známo, krize se dotkla celé ekonomiky země. Závod v Lanškrouně spadá pod mezinárodní společnost, která operuje po celém světě. I to je jeden z důvodů proč, byla firma schopná vykazovat za rok 2009 zisk. Za rok, který byl pro spousty menších firem pohybujících se v podobném odvětví velmi nepříznivý.

Zaměstnanci

Co se týče politiky zaměstnanosti je firma AVX svým způsobem ojedinělá. Závod v Lanškrouně je schopný rychle reagovat na potřeby trhu a proto bylo během roku 2009 možno v této firmě sledovat hromadné propouštění a opětovný nábor zaměstnanců. V prvním pololetí nebyla z důvodů krize téměř žádná poptávka po produktech firmy, a proto bylo propuštěno 322 zaměstnanců ze stávajících 1 767, což činilo více než 18 % z celkového počtu zaměstnanců. Ovšem s nástupem druhého pololetí roku 2009 se ekonomická situace z pohledu firmy zlepšila a poptávka po výrobcích vyvolala produkci, které předcházelo opětovné přijímání nových zaměstnanců. Firma do konce roku 2009 nově zaměstnala 282 zaměstnanců. Na konci roku byl tedy počet zaměstnanců 1727. Pokud by se analyzovala firma AVX z hlediska meziročního nárůstu či poklesu zaměstnanců, nebylo by možné zaznamenat vliv krize. To ovšem umožnila pololetní analýza stavu zaměstnanců.[19]

3.1.2 Brück AM

„Česká společnost Brück AM byla založena v roce 1993. První produkty byly vyrobeny v roce 1995. Firma Brück AM vyrábí především ložiskové kroužky, které jsou součástí otočí a převodovek, a činností, jenž se firma zabývá, je kovoobrábění a tepelné zpracování kovů. Jejimi nejvýznamnějšími zákazníky jsou firmy IMO a Liebherr.“[20]

Firma má sídlo nedaleko Vysokého Mýta v obci Zámorsk a předmětem podnikání společnosti jsou podle Výroční zprávy za rok 2008 tyto činnosti: [21]

- koupě zboží za účelem prodeje,
- zprostředkování nákupu a prodeje,
- realitní kancelář,
- kovářství,
- kovoobrábění,
- zámečnictví,
- výroba a montáž polotovarů a elektrotechnických součástí,
- výroba stavebních hmot a stavebních výrobků.

Hospodaření firmy

Firma Brück AM se rok od roku stává větším podnikatelským subjektem. Od roku 2004 je každý rok postavena jedna nebo dokonce více výrobních hal. Ovšem i tuto firmu finanční krize zasáhla.

Výroční zpráva za rok 2008, jejíž část je obsažena v příloze (Příloha 3), obsahuje souhrnné údaje z minulých let, proto lze dobře sledovat, jak byla firma z hlediska finančního úspěšná. Za rok 2005 společnost vykázala výnosy ve výši 293 milionů Kč. Důkazem rychlého rozvoje firmy jsou údaje z nadcházejících let, kdy například za rok 2007 firma oproti roku 2005 dosáhla výnosů o více než 100 % vyšších a to 663 milionů Kč. V roce 2008 byly výnosy 703 milionů Kč. Rok 2009 byl ovšem nepříznivý stejně jako u jiných firem. Bohužel údaje za tento rok nejsou k dispozici.[21]

Stejně jako u předchozí firmy se budou sledovat dva ukazatele ekonomické činnosti a to výnosy a výsledek hospodaření. Podobně jako u výnosů ani zde nejsou údaje k dispozici, jelikož firma doposud nezveřejnila Výroční zprávu za rok 2009.

Tabulka 2: Výsledky hospodaření společnosti Brück AM [21]

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
VH (mil. Kč)	53	87	147	143	- ¹

Z tabulky je zřejmé, že s rokem 2008, kdy krize nastala, firma zaznamenala nižší výsledek hospodaření. I přesto, že přesná čísla za rok 2009 nejsou k dispozici, podle Úřadu práce v Ústí nad Orlicí se finanční krize odrazila i ve výsledku hospodaření firmy. Z čehož vyplývá, že firma Brück AM v minulém roce vykázala oproti roku 2008 nižší výsledek hospodaření.[19]

Zaměstnanci

V roce 2009 byla firma nucena hromadně propouštět, čemuž se snažila předejít projektem, který byl zaměřen na vzdělávání zaměstnanců. I přesto z 320 zaměstnanců, kteří byli evidováni ve firmě pro rok 2008, musela firma propustit 176 zaměstnanců, což činilo celých 55 %. Na konci roku 2009 bylo ve firmě zaměstnáno 142 pracovníků.[19]

3.1.3 Iveco Czech Republic

„Díky své výkonnosti a informační otevřenosti patří Iveco Czech Republic, a. s. mezi nejúspěšnější firmy v České republice. Stejně jako v prvním případě, i firma Iveco je součástí mezinárodní společnosti. Rozbor se bude věnovat závodu ve Vysokém Mýtě. Výrobním programem společnosti je úplný sortiment od městských přes linkové až po turistické autobusy. V prodejním portfoliu společnosti jsou také minibusy vyráběné společností Iveco. V Evropě si

¹ Údaje nejsou k dispozici

Iveco Czech Republic, a. s. vybudovala pozici jednoho z nejlepších výrobců linkových autobusů. Úspěchy sklízí nejen díky dobrému poměru užitečných parametrů a kvality k ceně, rozvinuté síti autorizovaných servisů a dostupnosti originálních náhradních dílů, ale také samozřejmě díky dobrým zkušenostem zákazníků s provozem autobusů. Jednoznačná orientace na zákazníka je dlouhodobě základním prvkem politiky jakosti i obchodní strategie společnosti Iveco Czech Republic, a. s.“[22]

Podle Výroční zprávy za rok 2008 je hlavní činností firmy výroba a prodej autobusů, výroba svazků elektrické instalace a v neposlední řadě prodej nákladních automobilů.[23]

Hospodaření firmy

Na základě Výročních zpráv za roky 2006 a 2008 lze sledovat výše výnosů, kterých firma v jednotlivých letech dosahovala. V roce 2005 firma zaznamenala celkové výnosy ve výši 85 milionů Kč. Hned příští rok, byla výše několikanásobně vyšší a to především díky prodeji autobusů, kterému se firma v roce 2005 nevěnovala. V roce 2006 byly výnosy 2,9 mld. Kč. V roce 2007 a stejně tak i v roce 2008 firma Iveco vykazovala výnosy ve výši 4,8 mld Kč. Bohužel stejně jako u předchozí firmy není k dispozici Výroční zpráva ani Uzávěrka pro rok 2009.[23], [24]

Co se týče druhého ukazatele, výše jednotlivých výsledků hospodaření je možno sledovat v následující tabulce. I zde nebyly k dispozici údaje za rok 2009.

Tabulka 3: Výsledky hospodaření společnosti Iveco [23], [24]

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
VH (mil. Kč)	394	789	1 558	1 376	- ¹

I přesto že nejsou k dispozici číselné údaje, které by prokázaly zhoršenou situaci ve výsledcích hospodaření v roce 2009, tak je pravdou, že i firmu Iveco velmi zasáhla finanční krize. Tuto skutečnost dokazuje následující rozbor stavu zaměstnanců.

Zaměstnanci

Firma Iveco evidovala v roce 2008 celkem 2 403 zaměstnanců. S příchodem roku 2009, který byl poznamenán krizí, byla firma nucena propustit 305 osob. Tento počet činil více než 12 % z celkového počtu zaměstnanců. Pro rok 2009 tedy firma zaměstnávala 2 098 osob.[19]

¹ Údaje nejsou k dispozici

3.1.4 Ostatní firmy

Finanční krize se dotkla všech firem, proto budou pro představu v následující tabulce ukázány stavy zaměstnanců za roky 2008 a 2009, kdy byly rozdíly největší, u firem které byly analyzovány v předchozích kapitolách, ale i u firem ostatních nacházejících se v okrese Ústí nad Orlicí.

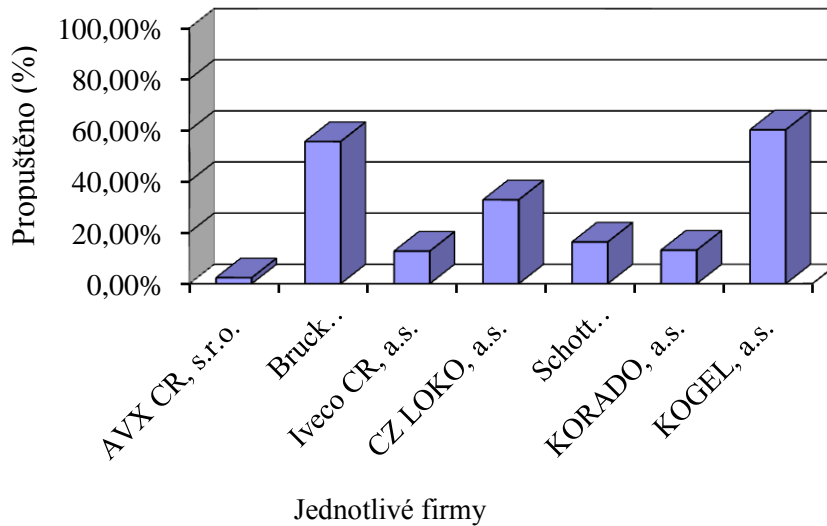
Tabulka 4: Počty zaměstnanců ve vybraných firmách za roky 2008 a 2009 [19]

Firma	Stav zaměstnanců	
	2008	2009
AVX CR, s.r.o.	1 767	1 727
Brück AM, s.r.o.	320	142
Iveco CR, a.s.	2 403	2 098
CZ LOKO, a.s.	542	364
Schott EP, s.r.o.	570	477
KORADO, a.s.	632	549
KÖGEL, a.s.	324	129

Situace ohledně propouštění a řízení lidských zdrojů v jednotlivých firmách je v současné době velmi špatná. Z tabulky 4 lze vyčíst, že nejhorší stav panoval ve firmách Brück AM a KÖGEL. Firmy propustily více než 50 % zaměstnanců. Některé podniky v regionu Ústeckoorlicko byly nuceny ukončit svou činnost z důvodu nedostatku zakázek a malé poptávky po svých produktech a službách.

Pro lepší názornost lze sledovat procentuální vyjádření počtu propuštěných zaměstnanců z předchozí tabulky na následujícím grafu.

Propouštění ve vybraných firmách za rok 2009 (v %)

Obrázek 10: Propouštění ve vybraných firmách za rok 2009 (v %) [19]

3.2 Ostatní průmysl

Krise zasáhla celou ekonomiku České republiky, v předchozí kapitole byla pozornost zaměřena na převládající strojírenský průmysl v okrese Ústí nad Orlicí, ovšem i ostatní průmysl zaznamenal vliv ekonomického úpadku.

Jako příklad je možno uvést především velkou textilní firmu Perla, která měla své sídlo v Ústí nad Orlicí a působila po celém okrese. V současné době se firma nachází v insolvenčním řízení. Firma již před příchodem finanční krize vykazovala záporný výsledek hospodaření, kdy poslední Výroční zpráva za rok 2007 uvádí, že firma za rok 2007 vykazovala ztrátu 35 milionů Kč. V případě zaměstnanecké situace údaje z Výroční zprávy za rok 2007 uvádí, že firma v roce 2007 zaměstnávala 410 pracovníků. Jelikož je v současné době v insolvenčním řízení, všichni zaměstnanci byli propuštěni a firma v blízké budoucnosti zanikne.[25]

Podobným případem je choceňská firma Integral Vrchovina, a.s. Tento podnikatelský subjekt se zabýval řeznictvím a uzenářstvím. V roce 2008 firma evidovala 271 pracovníků, ovšem podle zprávy ÚP Ústí nad Orlicí pro rok 2009 byla činnost firmy ukončena v září 2009.[19]

Obdobných firem by se našla celá řada a tato skutečnost potvrzuje, jak velký vliv měla krize na činnost všech společností působících na Ústeckoorlicku.

4 Řešení vzniklé situace

Nezaměstnanost je v současné době jedním z nejdůležitějších problémů, na které je třeba se zaměřit. Politika MPSV je aktivně zaměřena na boj proti nezaměstnanosti. Hlavní činností, která se používá je tzv. **Aktivní politika zaměstnanosti (APZ)**. Jednotlivé regiony České republiky mají svou politiku, která je přizpůsobena danému regionu a okresu. Úřad práce v Ústí nad Orlicí používá hned několik nástrojů Aktivní politiky zaměstnanosti. APZ je soubor aktivit a činností, které mají napomoci k umístění uchazečů do zaměstnání a tím bojovat proti vysoké nezaměstnanosti. Další činností, která ovšem nebojuje proti nezaměstnanosti, ale snaží se zmírnit následky, které nezaměstnanost přináší, je tzv. **Pasivní politika zaměstnanosti (PPZ)**. V tomto případě se jedná například o vyplácení finančních podpor v nezaměstnanosti. V další části práce bude brána v úvahu pouze činnost vycházející z APZ, jelikož ta je možným řešením vzniklé situace v podobně zvyšující se nezaměstnanosti.

4.1 Aktivní politika zaměstnanosti

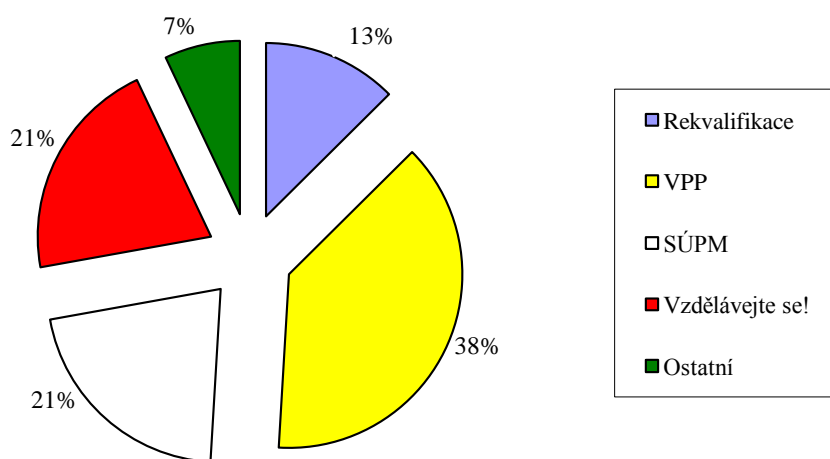
Doslovná definice podle zákona o zaměstnanosti uvádí, že Aktivní politika zaměstnanosti je souhrn opatření směřujících k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti. Aktivní politiku zaměstnanosti zabezpečuje ministerstvo a úřady práce; podle situace na trhu práce spolupracují při její realizaci s dalšími subjekty.

Nástroje, jimiž je realizována aktivní politika zaměstnanosti, jsou zejména:[26]

- a) rekvalifikace,
- b) investiční pobídky,
- c) veřejně prospěšné práce (VPP),
- d) společensky účelná pracovní místa (SÚPM),
- e) příspěvek na zapracování,
- f) příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program.

V okrese Ústí nad Orlicí byla APZ pro rok 2009 zaměřena zejména na rekvalifikaci, VPP, SÚPM a na nový projekt „Vzdělávejte se!“. Tuto skutečnost dokládá následující graf. Rozdělení je vypracováno na základě výdajů daných na jednotlivé nástroje.

Zastoupení nástrojů APZ v okrese ÚnO pro rok 2009 (v %)

Obrázek 11: Zastoupení nástrojů APZ v okrese ÚnO pro rok 2009 (v %) [19]

V Okrese Ústí nad Orlicí činily za rok 2009 celkové výdaje na APZ necelých 34 milionů Kč. V předchozím roce se rozdělovala částka ve výši 20 milionů Kč. V další části jsou představeny jednotlivé nástroje, které byly v okrese tamním Úřadem práce převážně využívány.[19]

4.1.1 Rekvalifikace

Rekvalifikace je činnost, na základě které, zúčastněná osoba získá novou kvalifikaci, popřípadě se může jednat o zvýšení nebo rozšíření původní kvalifikace. Součástí je i její udržování a obnovování. Rekvalifikace se dále může rozdělit na dva základní druhy, a to sice na rekvalifikaci uchazeče o pracovní místo, tedy osoby nezaměstnané, a na rekvalifikaci stávajícího zaměstnance, u kterého je rekvalifikace vyžadována zaměstnavatelem nebo jím samotným. Tuto činnost může provádět pouze zařízení nebo instituce, které disponují odpovídajícím vzdělávacím programem.[26]

ÚP v Ústí nad Orlicí v roce 2009 uskutečnil 97 rekvalifikačních kurzů pro 399 uchazečů, 19 zaměstnanců a 18 uchazečů pokračovalo z předchozího roku. Přičemž uchazeč je osoba zaevidovaná na příslušném ÚP hledající zaměstnání a zaměstnanec je v tomto případě osoba zaměstnaná, která se potřebuje rekvalifikovat z důvodů svého zaměstnání. Celkem bylo tedy v procesu rekvalifikace 436 osob. Do dalšího období, rok 2010, postoupilo 64 osob. V roce 2009 ukončilo rekvalifikaci 372 osob, z nich 332 úspěšně.[19]

Následující tabulka 5 je shrnutím uchazečů o zaměstnání, kteří byli v roce 2009 a v letech předchozích v procesu rekvalifikace.

Tabulka 5: Statistika počtu osob v probíhajících rekvalifikacích v okrese ÚnO [8]

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Celkem osob	364	539	800	505	436
Další období	9	25	64	19	64
Ukončilo celkem	319	486	735	486	372
Úspěšně ukončilo	303	458	645	430	332

V předešlé části byla věnována pozornost osobám, které se v roce 2009 aktivně účastnili rekvalifikací. Další část práce bude zaměřena na osoby, které rekvalifikaci již v letech minulých absolvovali, a v roce 2009 byli k dispozici potencionálním zaměstnavatelům.

Na začátku roku 2009 bylo k dispozici celkem 505 uchazečů, kteří úspěšně splnili rekvalifikaci. Z tohoto počtu bylo 140 osob úspěšně zařazeno do zaměstnání, 221 osob zůstalo v evidenci pro další období a zbylých 144 bylo vyřazeno z evidence.

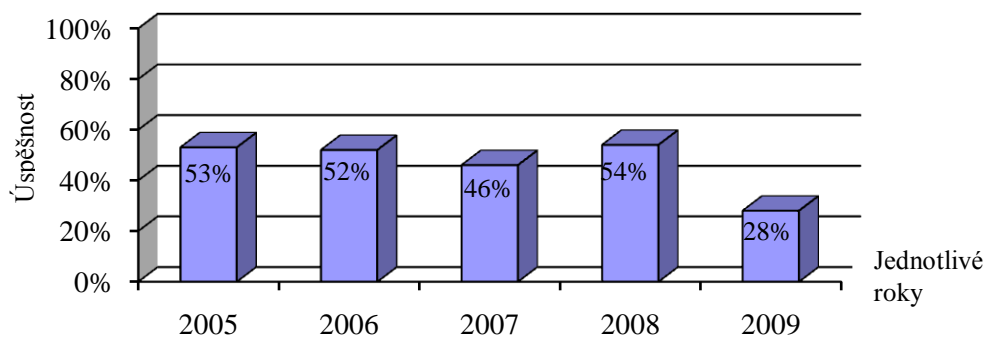
Tabulka 6 bude sledovat statistiku osob již rekvalifikovaných a jejich následné umístění na trh práce nebo případné vyřazení z evidence ÚP a to i za roky předešlé.

Tabulka 6: Statistika rekvalifikovaných osob v okrese ÚnO [8]

Rok	2005	2006	2007	2008	2009
Celkem rekv. osob	369	445	923	773	505
Zaměstnáno	196	215	420	418	140
Další období	112	147	330	168	221
Vyřazení z evidence	61	83	173	187	144

Zájem o rekvalifikační kurzy byl finanční krizí ovlivněn jen minimálně, při pohledu zpět se s výjimkou let 2008 a 2007 počet osob, které absolvovali rekvalifikaci, výrazně neměnil. Je těžké říci, zda byl v roce 2009 počet rekvalifikovaných osob relativně nízký, jelikož lidé, v době, kdy je těžké sehnat jakoukoli práci, považují za zbytečné se rekvalifikovat, nebo relativně vysoký, kdy naopak lidé využijí volný čas pro získání kvalifikace do budoucna. V roce 2009 byl ovšem zájem o rekvalifikované uchazeče výrazně menší. Využití rekvalifikovaných pracovníků firmami je možno sledovat na obrázku 12.

Úspěšnost zařazení rekvalifikovaných osob do zaměstnání v okrese ÚnO

Obrázek 12: Úspěšnost zařazení rekvalifikovaných osob do zaměstnání v okrese ÚnO [8]

V minulosti se zájem o rekvalifikované osoby pohyboval okolo 50 %, tzn., že každý druhý uchazeč, který úspěšně prošel rekvalifikačním kurzem, byl zaměstnán, ovšem s příchodem finanční krize se zájem za rok 2009 snížil na hodnotu 28 %.

4.1.2 Veřejně prospěšné práce

Veřejně prospěšné práce (VPP) jsou časově omezené pracovní příležitosti, které zaměstnavatel vytváří nejdéle na dobu 12-ti po sobě následujících měsíců, a to i opakovaně. Jedná se o práce nekvalifikované, spočívající v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných obdobných činnostech ve prospěch obcí nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí. Zaměstnavatel na základě písemné dohody s ÚP, obsazuje tato pracovní místa uchazeči o zaměstnání vedenými v evidenci ÚP, kterým se při zprostředkování zaměstnání věnuje zvýšená péče a kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem. Jsou to například osoby se zdravotním postižením (OZP), mladší 20 let, těhotné ženy, osoby starší 50 let, dlouhodobě nezaměstnaní atd. [8], [26]

VPP je možno zrealizovat několika způsoby stejně jako i jiné nástroje APZ. Buď samotnou činností úřadu práce, nebo za pomoci Evropského sociálního fondu (ESF). Z tohoto fondu se dotace čerpají pomocí tzv. Národního individuálního projektu (NIP). Tento projekt se skládá z operačních programů, mezi které patří projekt Rozvoj lidských zdrojů a Lidské zdroje a zaměstnanost.[19]

V okrese Ústí nad Orlicí tamní Úřad práce v roce 2009 uzavřel se zaměstnavateli 24 dohod, na základě kterých vzniklo 55 pracovních míst. Největší podíl na vzniku těchto míst měly zejména technické služby některých měst z okresu, a to převážně Ústí nad Orlicí, Lanškroun,

Vysoké Mýto, Choceň a Žamberk. Mezi pracovní pozice patřil například profesní dělník, domovník údržbář, uklízeč a nekvalifikovaný pracovník na stavbách.[19]

Za pomoci ESF pod záštitou Národního individuálního projektu bylo v okrese Ústí nad Orlicí uzavřeno 65 dohod, díky kterým vzniklo 110 pracovních příležitostí. Hlavní podíl na vzniku těchto pracovních pozic měly mikroregiony Lanškrounsko, Ústeckoorlicko, Králicko, Žamberecko, Vysokomýtsko a Letohradsko. Podpořená pracovní místa byla zaměřena především na úklid a údržbu veřejné zeleně, lesa, komunikací, budov a objektů v majetku obce. Mezi cílovou skupinu uchazečů patřili převážně osoby s dosaženým základním vzděláním, osoby starší 50 let a ženy pečující o děti.[19]

Celkem tedy v roce 2009 díky činnosti ÚP v Ústí nad Orlicí vzniklo pomocí nástroje VPP 165 pracovních pozic.

4.1.3 Společensky účelná pracovní místa

„Společensky účelnými pracovními místy se rozumí pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě dohody s úřadem práce a obsazuje je uchazeči o zaměstnání, kterým nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem. Společensky účelným pracovním místem je i pracovní místo, které zřídil po dohodě s úřadem práce uchazeč o zaměstnání za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti. Na společensky účelná pracovní místa může úřad práce poskytnout příspěvek.“[26]

Úřad práce v Ústí nad Orlicí v průběhu celého roku 2009 uzavřel pouze 1 dohodu o vyhrazení SÚPM. Ve stejném období byl 3 osobám poskytnut příspěvek na zahájení samostatně výdělečné činnosti. Předmětem jejich činnosti se staly kosmetické služby, služby v oblasti administrativy a služby organizačně hospodářské povahy. Ve spolupráci s ESF bylo umístěno celkem 184 uchazečů o zaměstnání. Největší počet uchazečů našlo uplatnění v dělnických profesích.[19]

Celkem bylo tedy za rok 2009 vytvořeno nebo podpořeno 188 pracovních pozic.

4.2 Nezaměstnanost z důvodů finanční krize

Růst nezaměstnanosti v roce 2009 byl v první řadě zapříčiněn ekonomickým útlumem. Úřad práce v Ústí nad Orlicí se snažil a stále snaží přizpůsobit svou politiku osobám, které z důvodů krize přišli o zaměstnání, ale také firmám, které byly nuceny hromadně propouštět.

4.2.1 Opatření související s hospodářskou krizí

ÚP uspořádal pro zaměstnavatele prezentace týkající se projektu „Vzdělávejte se!“, kde byli dále informováni o možnosti využít finanční pomoci z ESF předkládáním projektových žádostí na grantový projekt „Školení je šance“. Vzhledem k situaci na trhu práce povoloval ÚP zaměstnávání cizinců pouze v případech, kdy se jednalo o umístění uvolněných zahraničních pracovníků u jiného zaměstnavatele, a to za podmínky, že na zaměstnavatelem nahlášené volné pracovní místo nebyl vybrán vhodný uchazeč o zaměstnání z evidence Úřadu práce.[19]

Jakákoli přijatá opatření však mohou pouze nepatrně zmírnit dopady finanční krize. Zaměstnavatelům, kteří nemohou přidělovat zaměstnancům práci v plném rozsahu a nechtějí propouštět své zaměstnance, často nezbyvá jiné řešení než v rámci částečné nezaměstnanosti vyplácet zaměstnancům nižší platy v podobě náhrady mzdy. Další možností ze strany zaměstnavatelů je krácení pracovní doby, změna počtu směn a další obdobná opatření. Ovšem ve své podstatě se jedná o opatření stejného typu.[19]

4.2.2 Projekt „Vzdělávejte se!“

Projekt je určený pro zaměstnavatele, kteří nejsou schopni z důvodů finanční krize zajistit svým zaměstnancům práci v plném rozsahu, a zároveň jim chtějí umožnit rozšíření nebo získání kvalifikace. Tento projekt se řadí mezi nové nástroje APZ a jeho úkolem je, stejně jako u jiných nástrojů, zmírnit nezaměstnanost, ale v první řadě poskytnout zaměstnancům možnost se zdokonalit, získat nové kompetence a rozšířit si své dovednosti.[8]

Realizace projektu „Vzdělávejte se!“ byla v okrese Ústí nad Orlicí zahájena v dubnu 2009. Projekt zaměstnavatelům umožňuje získat pro své zaměstnance finanční prostředky na realizaci vzdělávacích aktivit a cestovních náhrad, a zároveň finanční prostředky na úhradu mzdových nákladů nebo náhrad mezd zaměstnanců, jakožto účastníků vzdělávání po dobu jejich účasti na vzdělávacích aktivitách. Celkem se v okrese Ústí nad Orlicí do projektu přihlásilo 44 firem s celkovým počtem 2 204 zaměstnanců. Náklady spojené s vedením a realizací projektu činily 6,8 milionů Kč. Zajímavé je, že zaměstnavatelé požadovali od vzdělávacích agentur, které měli školení v rámci projektu na starost, vzdělávání svých zaměstnanců v oblasti tzv. měkkých dovedností, i přesto že z hlediska trhu práce je nejvýznamnější odborné vzdělání.[19]

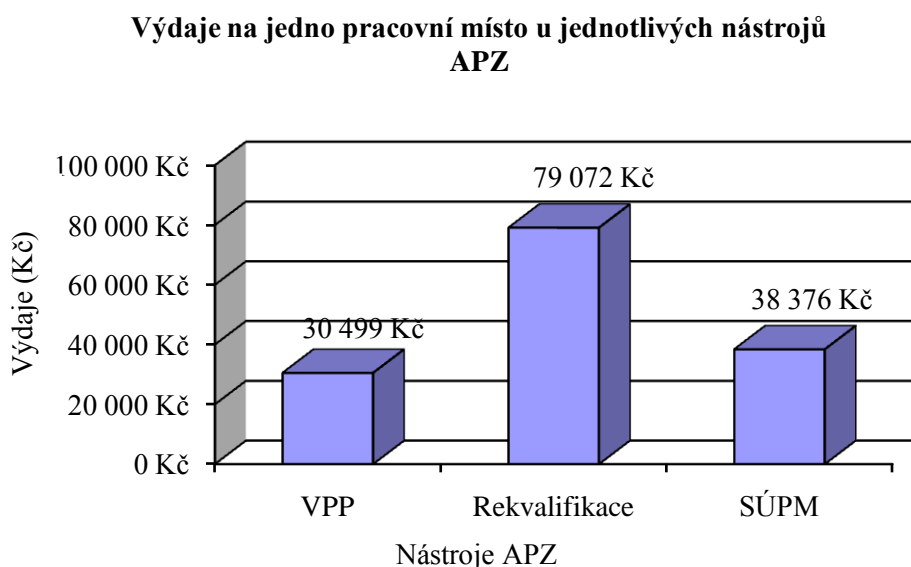
4.3 Efektivnost jednotlivých nástrojů APZ

Mezi nejpoužívanější nástroje APZ, z hlediska finančních výdajů, které Úřad práce v Ústí nad Orlicí využíval, patřily SÚPM, VPP, Rekvalifikace a projekt „Vzdělávejte se!“. U všech

nástrojů s výjimkou projektu „Vzdělávejte se!“ je možno sledovat díky porovnání celkových výdajů a počtu vytvořených míst (nebo umístěných osob) nakolik byly jednotlivé nástroje úspěšné a efektivní. U projektu „Vzdělávejte se!“ nelze určit kolik osob bylo díky projektu umístěno do zaměstnání, protože se na rozdíl od klasické rekvalifikace, jedná výhradně o rekvalifikaci a školení osob, které jsou již zaměstnány.

V roce 2009 činily celkové výdaje na rekvalifikaci 4 269 810 Kč a nové zaměstnání si našlo 140 rekvalifikovaných osob. Výdaje na VPP pro rok 2009 byly v celkové výši 13 046 830 Kč a vzniklo celkem 165 pracovních pozic. Pomocí nástroje SÚPM vzniklo 188 pracovních míst za celkové výdaje 7 214 670 Kč.

Na obrázku 13 je možno sledovat výdaje na jedno pracovní místo (nebo umístěnou osobu) u jednotlivých nástrojů.

Obrázek 13: Výdaje na jedno pracovní místo u jednotlivých nástrojů APZ [8], [19]

Z obrázku je patrné, že vzhledem k výdajům, byly nejefektivnějším, v tomto případě nejméně nákladným, nástrojem VPP.

5 Opatření do budoucna

Boj s nezaměstnaností je dlouhodobý proces, ve kterém je zapotřebí účast nejen jednotlivých Úřadů práce, jakožto zástupců státu, ale i firem a lidí. Navrhnout opatření, která by pomohla, co nejvíce snížit míru nezaměstnanosti není jednoduchý úkol. Z hlediska státu je především nutno co nejlépe přerozdělovat finanční prostředky, jelikož veškerá opatření ať už APZ nebo PPZ a další činnosti a práce spojené s nezaměstnaností jsou velmi nákladné. V problémových skupinách osob, jejichž hlavní charakteristikou je dlouhodobá nezaměstnanost, se vyskytuje určité procento lidí, jejichž situace není taková, jakou vykazují. Zde by bylo možné získat úspory například na vyplácení nižších podpor. Najdou se i tací, kteří jsou spokojeni s výší vyplácené podpory a proto nemají žádnou motivaci k hledání práce.

Jednotlivé nástroje APZ jako je například projekt „Vzdělávejte se!“ není natolik v podvědomí lidí, proto by jistá forma propagace zvýšila počet uchazečů a to nejenom v projektu „Vzdělávejte se!“, ale i u jiných projektů a nástrojů. Spousta osob, která řeší otázku nedostatku zaměstnání, se dozví o těchto činnostech, které napomáhají k nalezení vhodné práce, až poté co navštíví příslušný Úřad práce.

Krise nezasáhla pouze Českou republiku, ale i zbytek Evropy. Například při pohledu do sousedního Německa, je možno vyzorovat skutečnost, že míra nezaměstnanosti v celém roce 2009 nepřekročila hranici 8,3 %, přičemž nejnižší hodnota byla v lednu a to 7,9 %. Hodnota míry nezaměstnanosti tedy po celý rok v Německu stagnovala okolo hodnoty 8 %. Tento fakt je dán v první řadě silnou ekonomikou země, ale i vhodnými opatřeními, která země zvolila. Jev ve firmách, kdy zaměstnavatelé zkracují délku pracovní doby nebo vyplácejí náhrady mezd, je možno sledovat i v České republice, s tím rozdílem, že v sousedním Německu zaměstnavatelé, kterých se toto opatření týká, dostávají finanční podporu od státu a toto opatření je tímto způsobem podporováno.[27]

Určité zlepšení by přinesla i lepší spolupráce mezi Úřady práce a firmami, jelikož na trhu práce je spousta osob, které by chtěly pracovat, ale nemohou, protože pro ně neexistuje vhodné pracovní místo. Jedná se například o matky, které by rády pracovaly na poloviční úvazek, ale žádná firma nemá k dispozici odpovídající pracovní místo. Tvorba takovéto pozice je velmi nákladná, ovšem ve spolupráci se státem je možno finančně tuto pracovní pozici zajistit. Způsobem jak, tuto spolupráci zajistit by mohl být například vznik nástroje nebo projektu spadajícího pod APZ se zaměřením na určitou problémovou skupinu.

Jednotlivé návrhy by se daly shrnout takto:

- zpřísnit kontrolu sociálně slabých a přerozdělování sociálních podpor za účelem ušetření finančních prostředků,
- zviditelnit nástroje a programy APZ,
- Změnit výše podpor v nezaměstnanosti z důvodu motivace lidí pro nalezení zaměstnání,
- zaměřit se na efektivní nástroje APZ,
- Inspirovat se v zahraničí,
- zlepšit spolupráci mezi státem a firmami prostřednictvím jednotlivých Úřadů práce.

V tomto případě se jedná pouze o návrhy, které byly položeny na základě předchozích kapitol. Nezaměstnanost se zvyšovala především z důvodů finanční krize, proto se dá předpokládat, že se zlepšením ekonomické situace bude i míra nezaměstnanosti klesat.

Závěr

Nezaměstnanost je jeden z největších a nejdůležitějších problémů, s kterým se většina zemí v současné době potýká. Během vypracování této práce jsem si uvědomil důležitost a velikost nezaměstnanosti. Na trhu práce funguje spousta zákonitostí a souvislostí, které se navzájem ovlivňují. V úvodní kapitole byla představena nezaměstnanost, byla určena základní definice a na nezaměstnanost bylo nahlédnuto, jednak jako na ekonomický jev, a také jako na sociální problém. Byla ukázána situace týkající se nezaměstnanosti v samotném okrese Ústí nad Orlicí. Okres Ústí nad Orlicí se v minulosti potýkal s velmi nízkou mírou nezaměstnanosti v porovnání s ostatními okresy. Ovšem po příchodu krize je situace v celém okrese velmi špatná. Být zaměstnán je velmi vzácné a situace se s rokem 2010 nezlepšuje.

Proto bylo v další kapitole poukázáno na spojitost mezi finanční krizí a stále rostoucí mírou nezaměstnanosti. Je věnována pozornost vzniku finanční krize a příchodu do České republiky. Jsou analyzovány vybrané podniky Ústeckoorlicka, které krize přímo zasáhla.

Následující kapitola se věnuje rozboru činnosti Úřadu práce v Ústí nad Orlicí a na základě toho, jsou v závěru navržena opatření do budoucna.

Cílem mé práce bylo zhodnotit situaci v okrese Ústí nad Orlicí, poukázat na spojitost mezi rostoucí nezaměstnaností a finanční krizí a na závěr stanovit možná opatření a řešení do budoucna. Všechny určené cíle jsem splnil.

Použitá literatura

- [1] BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Vydání 1. Praha: Grada. 2002. ISBN 80-247-9006-8
- [2] *Wikipedia: Otevřená encyklopedie*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Nezaměstnanost>>
- [3] NOVÁČEK, Vnislav. *Makroekonomie I*. Druhé upravené. Zlín: Univerzita Tomáše Bati. 2003. ISBN 80-7318-155-X
- [4] *Český statistický úřad*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://czso.cz/csu/csu.nsf/informace/czam080409.doc>>
- [5] *Český statistický úřad*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <[http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls)>
- [6] RUSMICHOVÁ, Lada. *MAKROEKONOMIE: základní kurs*. Čtvrté vydání. Slaný: MELANDRIUM. 1997. ISBN 80-901801-8-3
- [7] LIŠKA, Václav. *MAKROEKONOMIE*. První vydání. Praha: Professional Publishing. 2002. ISBN 80-86419-27-4
- [8] *Úřad práce v Ústí nad Orlicí*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/uo_info>
- [9] *Orlický deník*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://orlicky.denik.cz/podnikani/osm-tisic-nezamestnanych20100308.html>>
- [10] ČERNÝ, Martin. *Orlický deník*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <http://orlicky.denik.cz/podnikani/nezamestnanost_20100111-5bb4.html>
- [11] DORŇÁK, Ondřej. *Investujeme.cz*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.investujeme.cz/clanky/svetova-financni-krize-co-stalo-na-pocatku/>>
- [12] *Board of Governors of the Federal Reserve System*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.federalreserve.gov/releases/z1/Current/>>
- [13] *Proti krizi*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.protikrizi.cz/dopady-krize-v-cr/>>
- [14] *Česká národní banka*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <http://cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/grafy_form.jsp>
- [15] *Český statistický úřad*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <http://czso.cz/xs/redakce.nsf/i/prumysl_v_pardubickem_kraji_v_roce_2009>

- [16] AVX. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW:
<<http://avx.onlineprace.cz/index.php?id=2>>
- [17] *Výroční zpráva společnosti AVX 2009*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW:
<<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentList&vypisListin.@cEkSub=141382>>
- [18] *Výroční zpráva společnosti AVX 2007*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW:
<<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentList&vypisListin.@cEkSub=141382>>
- [19] *Zprávy o situaci na trhu práce za rok 2009, ÚP Ústí nad Orlicí*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/uo_info>
- [20] *Brück AM*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.bruck.cz/bruck-am?lang=cz>>
- [21] *Výroční zpráva společnosti Brück AM 2008*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW:
<<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentList&vypisListin.@cEkSub=140286>>
- [22] *Iveco Czech Republic*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW:
<http://www.karosa.cz/main.php?language=czech&show=about_us>
- [23] *Výroční zpráva společnosti Iveco za rok 2008*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW:
<<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentList&vypisListin.@cEkSub=132304>>
- [24] *Výroční zpráva společnosti Iveco za rok 2006*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW:
<<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentList&vypisListin.@cEkSub=132304>>
- [25] *Výroční zpráva společnosti Perla, a.s. 2007*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW:
<<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentDetail&vypisListiny.@slCis=600129787&vypisListin.@cEkSub=132390>>
- [26] Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.
- [27] ZATLOUKAL, Jiří. *Byznys Týden*. [online]. [2010-04-18]. Dostupný na WWW:
<http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/cesko/nezamestnanost-v-nemecku-stagnuje-vyhledky-jsou-nejiste_154042.html>

Seznam literatury

AVX. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://avx.onlineprace.cz/index.php?id=2>>

Board of Governors of the Federal Reserve System. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.federalreserve.gov/releases/z1/Current/>>

Brück AM. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.bruck.cz/bruck-am?lang=cz>>

BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Vydání 1. Praha: Grada. 2002. ISBN 80-247-9006-8

ČERNÝ, Martin. *Orlický deník*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <http://orlicky.denik.cz/podnikani/nezamestnanost_20100111-5bb4.html>

Česká národní banka. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <http://cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/grafy_form.jsp>

Český statistický úřad. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://czso.cz/csu/csu.nsf/informace/czam080409.doc>>

Český statistický úřad. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <[http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/\\$File/HLMAKRO.xls](http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr:_makroekonomicke_udaje/$File/HLMAKRO.xls)>

Český statistický úřad. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <http://czso.cz/xe/redakce.nsf/i/prumysl_v_pardubickem_kraji_v_roce_2009>

DORŇÁK, Ondřej. *Investujeme.cz*. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.investujeme.cz/clanky/svetova-financni-krize-co-stalo-na-pocatku/>>

Iveco Czech Republic. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <http://www.karosa.cz/main.php?language=czech&show=about_us>

LIŠKA, Václav. *MAKROEKONOMIE*. První vydání. Praha: Professional Publishing. 2002. ISBN 80-86419-27-4

NOVÁČEK, Vnislav. *Makroekonomie I*. Druhé upravené. Zlín: Univerzita Tomáše Bati. 2003. ISBN 80-7318-155-X

Orlický deník. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://orlicky.denik.cz/podnikani/osm-tisic-nezamestnanych20100308.html>>

Proti krizi. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.protikrizi.cz/dopady-krize-v-cr/>>

RUSMICOVÁ, Lada. *MAKROEKONOMIE: základní kurs*. Čtvrté vydání. Slaný: MELANDRIUM. 1997. ISBN 80-901801-8-3

Úřad práce v Ústí nad Orlicí. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/uo_info>

Výroční zpráva společnosti AVX 2007. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentList&vypisListin.@cEkSub=141382>>

Výroční zpráva společnosti AVX 2009. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentList&vypisListin.@cEkSub=141382>>

Výroční zpráva společnosti Brück AM 2008. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentList&vypisListin.@cEkSub=140286>>

Výroční zpráva společnosti Iveco za rok 2006. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentList&vypisListin.@cEkSub=132304>>

Výroční zpráva společnosti Iveco za rok 2008. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentList&vypisListin.@cEkSub=132304>>

Výroční zpráva společnosti Perla, a.s. 2007. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://www.justice.cz/xqw/xervlet/insl/index?sysinf.@typ=sbirka&sysinf.@strana=documentDetail&vypisListiny.@slCis=600129787&vypisListin.@cEkSub=132390>>

Wikipedia: Otevřená encyklopedie. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Nezaměstnanost>>

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

ZATLOUKAL, Jiří. *Byznys Týden*. [online]. [2010-04-18]. Dostupný na WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/cesko/nezamestnanost-v-nemecku-stagnuje-vyhličky-jsou-nejiste_154042.html>

Zprávy o situaci na trhu práce za rok 2009, ÚP Ústí nad Orlicí. [online]. [2010-04-12]. Dostupný na WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/uo_info>

Seznam zkratek

a.s.	– akciová společnost
apod.	– a podobně, a podobné
APZ	– Aktivní politika zaměstnanosti
atd.	– a tak dále
B&B	– hypoteční banka Bradford & Bingley
BÚ	– Běžný účet
CZK	– Česká koruna
ČNB	– Česká národní banka
ČR	– Česká republika
ČSÚ	– Český statistický úřad
ESF	– Evropský statutární fond
EUR	– Euro
HDP	– Hrubý domácí produkt
ILO	– Mezinárodní úřad práce (International Labor Office)
IT	– informační technologie
Kč	– Koruna česká
mil.	– milión
mld.	– miliarda
MPSV	– Ministerstvo práce a sociálních věcí
NIP	– Národní individuální program
OZP	– Osoby se zdravotním postižením
PPZ	– Pasivní politika zaměstnanosti
rekv.	– rekvalifikovaných
s.r.o.	– společnost s ručením omezeným
SIV	– Structured investment vehicle, typ cenného papíru
SÚPM	– Společensky účelná pracovní místa
tzn.	– to znamená
tzv.	– tak zvaně, tak zvané
ÚnO	– Ústí nad Orlicí
ÚP	– Úřad práce
USA	– Spojené státy americké (United States of America)
USD	– Americký dolar
VH	– výsledek hospodaření
VPP	– Veřejně prospěšné práce

Seznam tabulek

Tabulka 1: Výsledky hospodaření společnosti AVX	26
Tabulka 2: Výsledky hospodaření společnosti Brück AM	28
Tabulka 3: Výsledky hospodaření společnosti Iveco	29
Tabulka 4: Počty zaměstnanců ve vybraných firmách za roky 2008 a 2009	30
Tabulka 5: Statistika počtu osob v probíhajících rekvalifikacích v okrese ÚnO	34
Tabulka 6: Statistika rekvalifikovaných osob v okrese ÚnO	34

Seznam obrázků

Obrázek 1: Graf trhu práce	9
Obrázek 2: Magický čtyřúhelník	11
Obrázek 3: Dobrovolná nezaměstnanost	12
Obrázek 4: Nedobrovolná nezaměstnanost	13
Obrázek 5: Vývoj nezaměstnanosti v okrese ÚnO	17
Obrázek 6: Počet uchazečů na volné místo v okrese ÚnO	18
Obrázek 7: Nárůst počtu otevřených hypoték v USA	20
Obrázek 8: Vývoj HDP České republiky a tržeb průmyslových podniků	22
Obrázek 9: Podniky podle zaměření v Pardubickém kraji za rok 2008	24
Obrázek 10: Propouštění ve vybraných firmách za rok 2009 (v %)	31
Obrázek 11: Zastoupení nástrojů APZ v okrese ÚnO pro rok 2009 (v %)	33
Obrázek 12: Úspěšnost zařazení rekvalifikovaných osob do zaměstnání v okrese ÚnO	35
Obrázek 13: Výdaje na jedno pracovní místo u jednotlivých nástrojů APZ	38

Přílohy

Příloha 1: Hlavní makroekonomické ukazatele ČR

Příloha 2: Základní ukazatele v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci

Příloha 3: Část Výroční zprávy společnosti Brück AM za rok 2008

Příloha 1: Hlavní makroekonomické ukazatele ČR

Ukazatel		2006	2007	2008	2009
Ukazatele reálné ekonomiky					
HDP	mlrd. Kč, b. c.	3 222,4	3 535,5	3 689,0	3 627,2
HDP na 1 obyvatele	Kč/obyv., b. c.	#####	#####	353 701	345 727
HDP na 1 obyvatele v PPS	PPS/obyv., b. c.	18 213	19 949	20 150	
HDP	%, r/r, reálně	6,8	6,1	2,5	-4,2
Výdaje na konečnou spotřebu	%, r/r, reálně	3,9	3,7	2,8	1,2
Stavební produkce	%, r/r, reálně	6,0	7,1	0,0	-1,0
Služby - tržby	%, r/r, reálně	4,6	8,8	0,2	-9,3
Zemědělství - tržby	%, r/r, reálně	-3,7	-6,6	-3,8	13,1
Počet zaměstnaných s jediným nebo hl.	%, r/r	1,3	1,9	1,6	-1,4
Obecná míra nezaměstnanosti	%, průměr	7,1	5,3	4,4	6,7
Míra dlouhodobé nezaměstnanosti	%, průměr	3,9	2,8	2,2	2,0
Průměrné reálné mzdy 2)	%, r/r	3,8	4,4	2,0	2,5
Průměrný starob.důchod/průměrná mzda	%	40,8	40,6	40,2	41,6
Míra inflace	%, r/r, průměr	2,5	2,8	6,3	1,0
Míra inflace	%, r/r, prosinec	1,7	5,4	3,6	1,0
Směnné relace	%	-1,5	2,3	-1,3	3,8
Měnové ukazatele					
CZK/EUR	průměr	28,34	27,76	24,942	26,445
Běžný účet (BÚ) platební bilance	mlrd. Kč	-77,2	-113,1	-22,9	-37,0
Finanční účet (FU) platební bilance	mlrd. Kč	92,4	125,8	59,0	95,1
Změna devizových rezerv	mlrd. Kč	-2,1	-15,7	-40,1	-60,6
BÚ/HDP	%	-2,4	-3,2	-0,6	-1,0
FU/HDP	%	2,9	3,6	1,6	2,6
Stav devizových rezerv* (DR) ČNB	mlrd. Kč	656,6	631,0	716,0	764,3
Stav DR* ČNB/HDP	%	20,4	17,8	19,4	21,1
Krytí dovozu zboží a služeb DR ČNB	měsíc	3,4	2,9	3,2	4,0

Příloha 2: Základní ukazatele v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci

	Průměrný počet podniků ve sledovaném období	Průměrný počet podniků ve stejném období předchozích o roku	Průměrný evidenční počet zaměstnanců (přepočtené osoby)		Průměrná měsíční mzda (v Kč)		Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy (v tis. Kč)	
			skutečnost ve sledovaném období	index 2008/2007	skutečnost ve sledovaném období	index 2008/2007	skutečnost ve sledovaném období	index 2008/2007
Kraj celkem	150	146	51 338	103,3	21 056	108,9	181 700 170	95,1
z toho:								
C Těžba nerostných surovin	1	1	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.
CB Těžba ostatních nerostných	1	1	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.
D Zpracovatelský průmysl	144	140	50 010	103,3	20 924	109,1	176 237 914	94,6
DA Výroba potravinářských výrobků	14	16	3 067	88,8	20 907	117,2	9 231 887	96,4
DB Výroba textilií, textilních a oděvních usní	16	14	3 792	100,6	15 326	106,4	4 631 327	94,5
DD Zpracování dřeva, výroba dřevařských výrobků kromě	1	1	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.
DE Výroba vlákniny, papíru a výrobků	3	3	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.
DF Výroba koku, jaderných paliv,	5	4	1 188	133,9	18 337	103,5	2 529 267	139,6
DG Výroba chemických látek, přípravků,	1	1	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.
DH Výroba pryžových a plastových	5	5	3 185	98,2	20 157	104,6	4 262 410	95,4
DI Výroba ostatních nekovových	12	12	2 023	106,0	18 105	104,7	2 497 006	87,1
DJ Výroba základních kovů, hutní	3	3	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.	i. d.
zařízení j.n.	19	18	4 230	107,8	26 527	114,9	8 412 692	103,5
DL Výroba elektrických a optických	28	27	8 751	96,7	20 653	111,8	15 159 916	92,6
DM Výroba dopravních prostředků	20	18	13 212	107,5	19 473	106,3	91 946 509	89,7
DN Zpracovatelský průmysl j.n.	12	11	6 214	115,1	22 413	108,0	19 554 404	108,5
plynu a vody	5	6	1 060	90,4	16 685	107,5	1 573 122	92,8
předběžné údaje	6	5	1 228	103,6	26 498	102,9	5 342 134	114,2

Příloha 3: Část Výroční zprávy společnosti Brück AM za rok 2008

Náklady a výnosy

Přehled o výnosech a nákladech (v tis. Kč)	2005	2006	2007	2008
Výnosy	293 763	432 634	663 622	703 534
Náklady	239 937	345 346	515 637	560 299

Tabulka 3: Přehled o výnosech a nákladech

